

UDÁLOSTI

NA VUT

SPECIÁL 2024

SLAVÍME 125 LET

125 VYSOKÉ UČENÍ
TECHNICKÉ
1899–2024 V BRNĚ

UDÁLOSTI NA VUT

Čtvrtletník VUT:

vydává Vysoké učení technické v Brně
IČO 00216305
Nakladatelství VUTIUM
Reg. č. MK ČR E 7521
ISSN 1211-4421.

Vydání připravila:

Jana Novotná
tel.: 541 145 345
janek@vutbr.cz

Redakční rada:

Ladislav Janíček (rektor),
Miroslav Doupovec (prorektor),
Kamil Gregorek (kancléř), Milan
Houser (prorektor), Jana Kořínková
(ředitelka Nakladatelství VUTIUM),
Anna Kruljácová (kancelář rektora,
SKAS), Vítězslav Máša (prorektor),
Daniela Němcová (kvestorka), Tomáš
Opravil (místopředseda AS VUT),
Vlasta Sedláková (prorektorka),
Iveta Šimberová (prorektorka),
Martin Weiter (prorektor)

Adresa redakce:

Nakladatelství VUTIUM
Kolejní 4, 612 00 Brno
redakce@vut.cz, www.vutbr.cz

Design: Nakladatelství VUTIUM

Sazba: Jan Janák

Tisk: CCB Tiskárna, s.r.o.

Speciální číslo k 125. výročí
založení VUT

Vychází 15. 3. 2024

Své připomínky, tipy a návrhy
posílejte na: redakce@vutbr.cz

NEPRODEJNÉ!

VYSOKÉ UČENÍ
TECHNICKÉ
V BRNĚ

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO

2

SLOVNÍK POJMŮ

16

VUT od A do Z

OSOBNOSTI

22

Zanechali otisk na brněnské technice

VUT PŘEHLEDNĚ

4

Fakulty a ústavy se
představují

ŽENY NA VUT

28

Historie studia žen na
brněnské technice

ABSOLVENTI

32

Dělají VUT dobré jméno

HISTORIE

8

U počátků technického
vzdělávání na Moravě

STUDENTI

11

Jak do života studentů zasahovala
historie

KALENDÁRIUM

36

Foto na obálce: Exkurze posluchačů druhých ročníků do Barrandienu s prof. Jahnem, červen 1901.

Druhá strana obálky: Listina, kterou císař Ferdinand I. v roce 1847 schválil založení Rothschildovy nadace; nejstarší archiválie VUT.

Zdroj: Archiv VUT

Milé čtenářky, milí čtenáři,

když se řekne Vysoké učení technické v Brně, je zajímavé poslouchat, co se s těmito slovy komu vybaví či přijde na mysl. Slavíme 125 let, jedno a čtvrt století naší existence. Vznikli jsme jako první česká technická vysoká škola na Moravě 19. září 1899, prošli nelehkým vývojem, jež na počátku provázelo tvrdé prosazování se vedle německé techniky. Neminuly nás dějinné zvraty, které ve 20. století postihly náš národ. Nabývajíce na síle i významu jsme po vzniku samostatného československého státu v roce 1918 dále podporovali rozvoj českého vysokého školství v Brně a přispěli významně ke vzniku další české univerzity, té Masarykovy. Prožili jsme pro české vysoké školy těžké období druhé světové války a přerody v poválečném období. Takřka pohlaceni vznikající Vojenskou akademií začátkem 50. let minulého století jsme konečně v jejich druhé polovině znovuo obnovili plné spektrum technického vzdělávání a výzkumu.

Jako vrcholné centrum technické vzdělanosti jsme se stali pokračovatelem historických tradic technického školství v Brně. Jeho počátky sahají do poloviny 19. století ke vzniku česko-německého polytechnického učiliště v Brně v roce 1849. Byl to mimo jiné rod svobodných pánů z Rothschildů, který v osobě Salomona Mayera von Rothschild podpořil jeho vznik a skrze jím zřízenou nadaci v dalších desetiletích přispíval k rozvoji brněnského technického vysokého školství. Spolu s technickými univerzitami v Praze, Grazu, Vídni a Budapešti se i Brno, známé koncentrací průmyslu, a brněnská technika, kde působil mimo jiné slavný vynálezce vodních turbín Viktor Kaplan, staly významným centrem vysokého technického vzdělávání v Rakousko-Uhersku.

Na cestě dějinami s námi spojili svoje jména prvorepublikoví prezidenti, Tomáš Garrigue Masaryk i Edvard Beneš, kteří se stali našimi čestnými doktory. Jednu dobu naše škola nesla i jméno druhého z nich. Čestný doktorát byl rovněž udělen dalším předním vědcům, inženýrům, architektům a ekonomům, jako byli Nikola Tesla, Jaroslav Kurzweil, Armin Delong, Eva Jiřičná, Jan Švejnar, či předním světovým podnikatelům, mezi nimiž vynikají například Tomáš a Jan Antonín Baťové, Miroslav Sigmund, sir Frank Lampl. Prvním nositelem čestného doktorátu byl významný podporovatel českého vysokého školství v Brně Václav Robert hrabě z Kounic. Josef Hlávka ve svém nadačním odkazu zahrnul v roce 1904 naši techniku jako jedinou českou vysokou školu na Moravě mezi podporované české univerzity vedle těch pražských. S vděčností je třeba vzpomenout osobnosti Antonína Rezka, který se významně přičinil o prosazení vzniku české techniky v Brně. Nelze jistě vyjmenovat dlouhý seznam významných osobností – profesorů, vědců, inženýrů, architektů, umělců a designérů, kteří s naším vysokým učením spojili svůj profesní život, ale nelze ani nezmínit alespoň některé z nich, kteří na naší

univerzitě působili a dosáhli světového věhlasu jako Otto Wichterle, Vladimír List, již vzpomínaný Armin Delong, Bohuslav Fuchs, Felix Jenewein či Vladimír Preclík.

Dnes se VUT hrdě hlásí k tradicím technického vzdělávání v Brně a vnímá svoje poslání poskytovat kvalitní technické vzdělání v době, kdy Evropa i Česká republika staví svou konkurenceschopnost na renesanci technologií. Nastala doba, kdy technologie mají přispět k technologické a energetické soběstačnosti a nezávislosti Evropské unie. A my jsme „plnokvětou“ technickou univerzitou: s počtem 18 000 studentů na osmi fakultách a třech vysokoškolských ústavech jsme čtvrtou největší univerzitou v zemi. Svým odborným profilem pokrýváme všechny obory technického vzdělávání. Vedle managementu, ekonomie a podnikání či soudního inženýrství doplňují vzdělávací profil univerzity obory umělecké zaměřené na výtvarná umění, architekturu a design, které dávají naší univerzitě zajímavý konkurenční rozměr daný propojením technologií a umění. Díky institucionální akreditaci má naše univerzita autonomii v profilování studijní nabídky a je respektovaným partnerem českého průmyslu jako dominantního zaměstnavatele našich absolventů.

Jsme univerzitou výzkumnou, která je členem české Asociace výzkumných univerzit a evropské sítě technických a výzkumných univerzit CESAER. Výzkum a vzdělávání co do výnosů jsou nominálně vyrovnané, což podtrhuje výzkumný charakter univerzity. Vysoký kredit nám dává vyváženost výsledků aplikovaného a základního výzkumu. O kvalitě výsledků vypovídá struktura publikací, kterou ze 70 procent tvoří ty v prvních dvou kvartilech a 13 procent jich spadá do prvního decilu. Schopnost přicházet s konkrétními technologickými řešeními relevantními pro aktuální společenské potřeby je konkurenční výhodou, kterou nám přináší aplikovaný výzkum. Jeho potenciál na naší univerzitě profiluje mimo jiné více než 20 národních center kompetence. O efektivnosti výsledků výzkumu vypovídá rovněž 10procentní podíl výnosů výzkumu z výzkumu smluvního. Univerzitu dnes rovněž propojuje více než 20 mezifakultně koordinovaných

oblastí mezioborové spolupráce, které univerzitu profilují. Jsou to polovodičové technologie, nanomateriály a nanotechnologie, kyberbezpečnost, umělá inteligence, digitalizace a průmysl 4.0, fotonika a kvantové technologie, elektronová mikroskopie, vesmírné a letecké technologie, automobilové a dopravní inženýrství včetně e-mobility, environmentální inženýrství a cirkulární ekonomika, environmentální energetika, vodíkové technologie, jaderná energetika, akumulace energie, ale také biomechanika a biomedicínské inženýrství aj.

Jsme univerzitou mezinárodní, na které studuje 25 procent zahraničních studentů. Vážíme si 20 procent těch, kteří k nám přicházejí ze Slovenska. Usilujeme o přitažlivost našich studií pro studenty z jiných zemí, a i když je jich pouhých 5 procent, pocházejí z 50 zemí světa. Spolu s devíti dalšími evropskými univerzitami jsme se stali registrovanou Evropskou univerzitou. Dbáme o rozvoj nabídky anglických studijních programů a usilujeme o aktivní mobilitu našich studentů i zaměstnanců. Jsme členy Evropské univerzitní asociace a periodicky se podrobujeme mezinárodnímu hodnocení, abychom získali zpětnou vazbu o našem postavení i oporu pro naše rozhodování o strategickém směřování. V mezinárodních žebříčcích spadáme mezi 3 procenta nejlepších univerzit na světě a v posledním měření žebříčku QS jsme zaujali 4. místo mezi českými vysokými školami. Zaznamenali jsme posun v QS žebříčku o takřka 100 míst a v dalších žebříčcích, THE a ARWU, jsme vystoupali meziročně dokonce o 200 míst nahoru.

Jsme univerzitou s environmentálním myšlením, která environmentální odpovědnost chápe jako technologickou příležitost. Posilujeme výzkum a vývoj v oblasti environmentálně šetrných technologií. Ve vnitřní správě, provozu, údržbě a výstavbě uplatňujeme přístupy šetrné k přírodě, klimatu a životnímu prostředí. Do studijních programů začleňujeme předměty, vyvíjíme nové programy a poskytujeme vzdělávání posilující environmentálně odpovědné myšlení studentů, ale i zaměstnanců cestou interního vzdělávání.

Jsme univerzitou podnikatelskou, která liberalizuje prostředí pro podporu podnikání a transferu znalostí. Rozvíjíme podnikatelské myšlení v programu ContriBUTE a transfer znalostí chápeme jako logické obchodní rozhraní technické univerzity. Jsme symbolickým vlastníkem Technologického parku Brno, prvního v ČR, který obklopuje kampus naší univerzity. Pečujeme o duševní vlastnictví ve výsledcích výzkumu a vývoje a motivujeme k zakládání spin-off / start-up podniků s cílem jejich přenosu do praxe. Podporujeme tvůrčí aktivity a podnikání studentů. Ve spolupráci s Jihomoravským inovačním centrem sdílíme a propojujeme infrastrukturu pro inkubaci podnikání ve dvou technologických inkubátorech a také v inkubátoru kreativním určeném pro rozvoj podnikání v oblasti kreativního průmyslu, včetně multimédií a průmyslu herního, jehož je Brno centrem. Nastavujeme podmínky pro oboustranně přínosnou spolupráci s průmyslovými podniky, dále transparentní podmínky správy duševního vlastnictví a důvěryhodnosti ochrany obchodního tajemství včetně certifikace bezpečnosti informací. Přinášíme inovativní modely

spolupráce v podobě kolaborativních doktorských studií, tzv. průmyslových doktorátů, nebo nástavbových kvalifikačních vzdělávacích programů certifikovaných mezinárodně přenositelným mikrocertifikátem.

Budujeme informačně integrovanou univerzitu se strategickou prioritou, kterou stavíme na kvalitní informační podpoře pro studenty a zaměstnance. Postupně digitalizujeme procesy, integrujeme informační prostředí v podpoře studijních agend, usilujeme o rozvoj informační podpory projektového řízení, elektronizujeme oběh a schvalování dokladů a dokumentace a budujeme manažerský informační systém pro podporu rozhodování. Věnujeme nemalou pozornost kyberbezpečnosti a také definujeme a hledáme roli a efektivní využití umělé inteligence pro podporu výuky a studia či výzkumu a vývoje.

V neposlední řadě jsme univerzitou rovných příležitostí s kulturou, která staví na principech akademické svobody a demokracie. Jsme si vědomi svojí povinnosti být znalostním a hodnotovým pilířem společnosti, hájit morální čistotu a nezávislost akademického prostředí, dbát genderové rovnosti, korektnosti a tolerance a vytvářet sociální bezpečí pro své studenty a zaměstnance. Jako držitelé ceny HR Award vnímáme naše akademické a výzkumné pracovníky, kteří jsou nositeli know-how, spolu s těmi neakademickými, kteří je podporují, jako největší bohatství naší univerzity. Spolu s našimi studenty a jejich tvořivostí jsme jedinečnou znalostní komunitou rozvíjející poznání a produkující výsledky, které jsou zdrojem konkurenceschopnosti naší univerzity.

Obraz naší univerzity popsany těmito řádky zcela jistě nemůže postihnout vše, co by o ní mohlo být napsáno. Zůstane tak pouze nástinem toho, kam univerzita došla na své cestě 125letou historií a kde se dnes nachází v reflexi současného společenského dění. Vše, čeho bylo dosaženo, by nebylo možné bez usilovné a obětavé práce našich lidí napříč celou univerzitou. Byly to právě generace zaměstnanců, studentů a absolventů, které utvářely obraz naší univerzity. Za to všem patří velké poděkování. Přejme naší univerzitě do budoucích let, aby vzkvétala, aby našim studentům poskytovala kvalitní a prestižní vzdělání, byla pro ně oporou a oni i naši absolventi na ni mohli být právem hrdi, aby byla dobrým zaměstnavatelem našim pracovníkům a rovněž kvalitním partnerem našemu průmyslu a přínosem společnosti.

Ladislav Janíček
rektor VUT

FAKULTY A ÚSTAVY VUT SE PŘEDSTAVUJÍ

V současné době je Vysoké učení technické v Brně tvořeno osmi fakultami a třemi vysokoškolskými ústavami

MILOSLAV ZIMMERMANN, IVETA HOVORKOVÁ, ZDEŇKA KOUBOVÁ, ROSTISLAV KORYČÁNEK, MICHAL VESELÝ, VOJTĚCH BARTOŠ, FILIP CENEK, PAVEL ZEMČÍK, KAREL POSPÍŠIL, RADIMÍR VRBA A PETRA KRÁLOVÁ, HANA LEPKOVÁ / FOTO ARCHIVY FAKULT A ÚSTAVŮ

Fakulta stavební

Fakulta stavební

Fakulta stavební je největší a nejstarší fakultou VUT. Již v roce 1899 byla na nově zřízené technické škole zahájena výuka prvního oboru, kterým bylo právě stavební inženýrství. Samostatná Fakulta stavební vznikla sloučením stavebně zaměřených oborů v roce 1960. Od roku 1911 sídlí škola v historické budově v ulici Veveří, rozsáhlá rekonstrukce areálu mezi ulicemi Veveří a Žižkova byla dokončena v roce 2013. Na střeše fakulty funguje od samotného dokončení stavby meteorologická stanice, která monitoruje teplotu, vlhkost i atmosférický tlak a nabízí krásný výhled na celý areál. Fakultu tvoří 22 ústavů a vědecko-výzkumné centrum AdMaS, které sídlí od roku 2014 v areálu Pod Palackého vrchem. V druhé polovině 20. století se o rozvoj fakulty a vědecké tvůrčí práce zasloužili profesori Vojtěch

Mencl, Ferdinand Lederer nebo Jiří Kratochvíl. Na Ústavu geodézie působí Viliam Vatr, který přispěl k určení hodnoty W_0 , pomocí níž se na celém světě měří nadmožská výška. Studenti na škole získávají nejnovější teoretické i praktické poznatky, které mohou aplikovat ve svých profesích. V současné době je ve všech stupních a formách studia včetně celoživotního vzdělávání evidováno 3 494 studentů. K prosazovaným trendům v zaměření fakulty patří udržitelná výstavba, cirkulární ekonomika, moderní technologie ve stavebnictví a pokročilé stavební materiály. Nezbytné je také oboustranně prospěšné propojení akademické komunity s byznysem.

Fakulta strojíního inženýrství

Hned rok po svém vzniku se nová česká technika v Brně dočkala druhého studijního oboru v podobě odboru stavby strojů, který byl po roce přejmenovaný na obor strojíního inženýrství. Tak byly položeny základy strojí fakulty se sídlem v ulici Gorkého. Prvním děkanem se stal profesor stavební mechaniky Michal Ursíny.

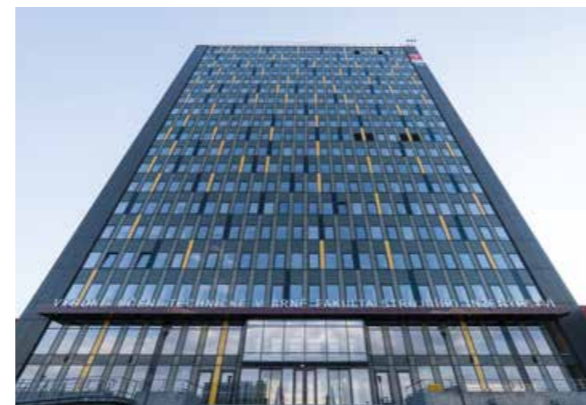
Zatímco v roce 1951 komunistický režim převedl řadu oborů pod Vojenskou technickou akademii, a přivedl tak školu takřka k zániku, už koncem 50. let si nedostatek techniků a rychlý nárůst strojírenské výroby vyžádaly vznik samostatné

Fakulty strojí. Následoval další klíčový moment rozvoje, a to díky výstavbě nového areálu Pod Palackého vrchem, kam se fakulta přestěhovala v roce 1987.

Po pádu totality přišla modernizace a zavádění západních standardů výuky. Na fakultě vznikly nové obory, například průmyslový design, mechatronika, biomechanika či informatika. To vedlo v roce 1999 i ke změně názvu do dnešní podoby Fakulta strojíního inženýrství. V roce 2012 byla v areálu fakulty slavnostně otevřena budova NETME Centra, které pomáhá přinášet inovace do strojírenství. Mezi lety 2011–2016 probíhala náročná rekonstrukce ikonické výškové budovy A1, která je dnes třetí nejvyšší budovou v Brně.

FSI je se svými 3 500 studenty největší strojí fakultou v republice.

Fakulta strojíního inženýrství

Její absolventi patří na trhu práce k těm nejžádanějším. Úspěchy slaví i vědci, kteří dnes na fakultě působí na 13 ústavech a ve výzkumném centru NETME.

Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií

Počátky fakulty sahají do roku 1956, kdy byla po obnovení VUT zřízena Fakulta energetická s odděleními strojním a elektrotechnickým, která byla v roce 1959 rozdělena na Fakultu strojní a Fakultu elektrotechnickou. V roce 1969 byla započata výstavba areálu Pod Palackého vrchem, kde dnes fakulta sídlí. V roce 1993 byla fakulta reorganizována a přejmenována na Fakultu elektrotechniky a informatiky, která byla v roce 2002 rozdělena na současnou Fakultu elektrotechniky a komunikačních technologií a Fakultu informačních technologií.

Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií

Fakulta je dynamicky se rozvíjející školou a se svými více než 3 100 studenty je jednou z největších fakult VUT. Je zapojena do celonárodních i mezinárodních projektů a projektů smluvního výzkumu s praktickými výsledky, k nimž patří monitoring přenosu dat a jejich zabezpečení v páteřních sítích po celé Evropě, aplikace Záchranka nebo roboti pro analýzu zamořených prostor. Je zakládajícím členem Českého bateriového klastru a Českého národního polovodičového klastru, spolupracuje s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost.

Klíčovými oblastmi výuky a výzkumu jsou polovodičové technologie, kybernetická bezpečnost, jaderná energetika, obnovitelné zdroje energie, akumulace energie, elektrifikace dopravy, inteligentní doprava

a umělá inteligence, biomedicínské inženýrství, plazmové technologie, průmysl 4.0 / 5.0 a umělá inteligence a strojové učení.

Fakulta architektury

Historie Fakulty architektury se odvíjí od roku 1919, kdy byl na půdě české techniky zřízen odbor architektury a pozemního stavitelství a škola se záhy stala důležitým epicentrem ovlivňujícím domácí avantgardní architektonickou scénu. Na funkcionalistickou tradici navázala i v jednom z nejvýznamnějších poválečných období, jehož nositeli byly mezinárodně uznávané osobnosti jako Bohuslav Fuchs, Bedřich Rozehnal, Miloš Kopřiva nebo Vincent Makovský, kteří ale museli v důsledku politických represí na konci 50. let fakultu postupně opustit.

V současné době má škola téměř 400 bakalářských a přibližně 150 magisterských studentů a 30 doktorandů. Osou výuky jsou ateliéry, které si studenti vybírají na základě preferovaných témat a osobností pedagogů, na ateliérovou výuku navazují teoretické, technické a další rozšiřující předměty umožňující absolventům uplatnění samostatného architekta, urbanisty, zaměstnance architektonických a urbanistických kanceláří nebo pracovníka v akademické, kulturní či výzkumné sféře. Součástí vnitřního nastavení školy je otevřenost ke společenskému dění i k mezinárodní spolupráci, mezi akademiky je proto celá řada zahraničních pedagogů. Podle hodnocení QS Ranking je fakulta jednou z nejlepších škol architektury v regionu střední a východní Evropy. Svůj význam chce nadále zvyšovat navazováním dalších spoluprací, tvorbou nových studijních programů a rozvojem kritického myšlení.

Fakulta chemická

Fakulta chemická je pevnou součástí VUT od roku 1911 s přetržkou mezi léty 1951 a 1992. Za posledních 30 let prošlo fakultou více než 5 000 absolventů. Fakulta dnes navazuje na svoje mimořádně úspěšné meziválečné období, kdy zde působili Bohumil Kužma, Jan Albert Novák, Jiří Baborovský, Otakar Kallauner nebo Cyril Kraus. Dokladem kvality pedagogů je i fakt, že osm profesorů fakulty chemické se stalo rektory VUT.

Fakulta architektury

V současnosti se fakulta zaměřuje na výzkum v oblasti Green Deal, využití odpadů potravinářského průmyslu, zemědělských odpadů a jejich zpracování na důležité suroviny. Příkladem je patentovaná biotechnologie Hydal, která umožňuje produkci biologicky rozložitelného polymeru polyhydroxyalkanoátu z použitého fritovacího oleje. Do stejné oblasti spadá i výzkum vázání oxidu uhličitého do silikátových sloučenin s cílem výroby alternativního stavebního pojiva s nízkou uhlíkovou stopou a pokročilých kompozitních materiálů na bázi odpadních surovin. Dále je to výzkum v oblasti medicínské chemie, tištěné elektroniky, tištěných senzorů a fotoaktivních samočisticích ploch. Výzkum je podpořen tuzemskými i zahraničními vědecko-výzkumnými projekty i spoluprací s aplikační sférou.

Do řešení projektů jsou zapojováni i studenti, především navazujících a doktorských studijních programů. Na 1 100 studentů se na fakultě připravuje pro práci v oborech chemického, farmaceutického, potravinářského, spotřebního i stavebního průmyslu.

Fakulta chemická

Fakulta podnikatelská

Fakulta podnikatelská vznikla v roce 1992 a zázemí technické univerzity a její orientace na firemní spolupráci jí vydobily svébytné místo mezi prakticky orientovanými ekonomickými fakultami. Jako jedna z prvních v České republice nabídla do té doby jedinečnou možnost studovat a získat titul MBA (Master of Business Administration) ve spolupráci se zahraniční univerzitou.

Kromě výchovy budoucích manažerů a podnikatelů působí rovněž v oblasti řízení a ekonomiky podniku, systémového inženýrství a informatiky. Bakalářský studijní program Účetnictví a daně i magisterský studijní program Účetnictví a finanční řízení podniku se pyšní certifikací mezinárodně uznávané instituce ACCA (Association of Chartered Certified Accountants). V roce 2018 byl otevřen nový studijní program Entrepreneurship and Small Business Development zaměřený na malé a střední podniky, vedený v angličtině. Díky použitým metodám výuky, které vycházejí z poznatků finských kolegů, je v České republice unikátem.

Fakulta podnikatelská

Ve spolupráci se středními školami připravuje fakulta již sedmá let celostátní manažersko-marketingovou soutěž Business Point. Pro studenty jsou zde ve spolupráci s firmami připravována praktická zadání různých projektů, které pak soutěžní týmy obhajují. Aktivita fakulty směřují také do společensky odpovědné oblasti. Zaměstnanci a studenti vysazují stromky a angažují se v sociálních oblastech. V současnosti zde studuje téměř 2 500 studentů.

Fakulta výtvarných umění

Necelých 400 studentů činí z FaVU nejmenší fakultu brněnské techniky. Umění přítomno bylo na technice přítomno od jejích počátků v osobě profesora kreslení malíře Hanuše Schwaigera. Coby samostatná fakulta funguje FaVU od roku 1993, a je tak nejstarší uměleckou fakultou mezi neuměleckými vysokými školami v České republice, které vznikly jako žádoucí protíváha vzdělávacího a kulturního centralismu pražských akademií.

Spojení umělecké fakulty s univerzitou technického zaměření není obvyklé ani ve světě a v České republice zůstává unikátním dodnes. S ohledem na to je utvářena také skladba oborů: jsou zde významně zastoupeny disciplíny, které prostřednictvím využívání nejnovějších technologií směřují k propojení umění s technikou.

FaVU má sedmáct ateliérů. Specifickým ateliérem je Visiting Artist's Studio, kde výuka probíhá pod vedením renomovaného zahraničního hosta nebo kolektivu. Praktickou ateliérovou výuku pak doplňují přednášky z dějin umění, designu, estetiky, filozofie, sociologie a řada volitelných předmětů.

FaVU nabízí nejen kvalitní vysokoškolské umělecké vzdělání ve všech stupních studia, ale výrazně se angažuje i v oblasti vědy a uměleckého výzkumu a její činnost se významně propisuje za hranice brněnského regionu. Spolu s Akademií výtvarných umění v Praze a Vysokou školou umělecko-průmyslovou v Praze patří dlouhodobě k nejžádanějším vzdělávacím institucím v oblasti umění a designu v České republice.

Fakulta výtvarných umění

Fakulta informačních technologií

Fakulta informačních technologií

Na nejmladší fakultě VUT, která vznikla v roce 2002 vyčleněním z Fakulty elektrotechniky a informatiky, aktuálně studuje kolem 2 500 budoucích specialistů na informační technologie. Probíhá zde moderní výuka a pracují špičkové výzkumné skupiny, zaměřující se například na bezpečnost a spolehlivost informačních technologií včetně kybernetické bezpečnosti a bezpečnosti sítí, na umělou inteligenci a strojové učení, na teoretickou informatiku, verifikaci a testování, zpracování signálu, zvuku a obrazu, počítačové architektury, superpočítání, bioinformatiku, ale i na kvantové technologie a číslicové systémy pro vývoj čipů. V tomto trendu chceme pokračovat i do budoucna.

Fakulta sídlí v areálu bývalého kartuziánského kláštera v Brně-Králově Poli, který byl zrekonstruován a doplněn řadou moderních budov. Jednou z nich je výzkumné centrum, které je součástí I4Innovation, centra excelentního výzkumu v superpočítání, jež vzniklo pod vedením profesora Tomáše Hrušky ve spolupráci s Vysokou školou báňskou – Technickou univerzitou Ostrava.

Jako příklady excelentního výzkumu lze uvést špičkový výzkum ve zpracování řeči pod vedením Jana Černockého nebo výzkum v oblasti biologií inspirovaných systémů a genetických algoritmů pod vedením Lukáše Sekaniny. Skvělých výsledků ve vědě i komercializaci dosahuje tým Jana Kořenka ve výzkumu technologií počítačových sítí a monitorování jejich provozu nebo výzkum ve verifikaci algoritmů a systémů pod vedením Tomáše Vojnara.

Ústav soudního inženýrství

V roce 1965 vzniklo na VUT oddělení soudního inženýrství, které se v roce 1970 stalo Ústavem soudního inženýrství. Cílem zakladatelů bylo vytvořit pracoviště pro posuzování příčin havárií na technických zařízeních a připravovat odborníky pro znaleckou praxi ve spolupráci s fakultami VUT. Postupně se činnost rozšířila na zkoumání dopravních nehod, stavebnictví, oceňování majetku a řízení rizik. Ústav soudního inženýrství sídlí v areálu VUT v Purkyňově ulici. Ústav koordinuje tři celoškolské magisterské programy: expertní inženýrství v dopravě, realitní inženýrství a řízení rizik technických a ekonomických systémů a také v ČR unikátní doktorský program, habilitační a profesorské řízení v oboru soudního inženýrství. Významné osobnosti, včetně prvních ředitelů ústavu Jiřího Smrčka, iniciátora vzniku ústavu, a Alberta Bradáče, přispěli k vysokému kreditu ústavu před soudy i dalšími orgány veřejné moci a odbornou i laickou veřejností. Ústav napomáhá rozvoji znalecké činnosti spoluprací s Ministerstvem spravedlnosti ČR i tvorbou znaleckých standardů.

Ústav soudního inženýrství

Za významné počiny ústavu v nedávné minulosti lze označit velmi rychlé a kvalitní ocenění škod po tornádě na jižní Moravě, zjištění příčin pádu lanovky na Ještěd, stejně jako příčin řady dopravních nehod, z nichž mnohé byly mediálně sledované.

Do budoucna ústav plánuje rozšíření znaleckých oborů, a to jak ve vlastním výkonu praxe, tak v oblasti vzdělávání.

CEITEC VUT

Středoevropský technologický institut, více známý jako CEITEC, je výzkumným centrem pro pokročilý výzkum, kde inovace a výzkum spojují síly na cestě k novým objevům. Institut vznikl z pevných základů šesti prestižních brněnských univerzit a vědeckých institucí. Jeho sídlem na VUT je kampus Pod Palackého vrchem, kde se vědci zabývají teoretickým i aplikovaným výzkumem v oblastech nanotechnologií, pokročilých materiálů a kybernetiky.

CEITEC VUT se pyšní svojí PhD School s mezinárodním, interdisciplinárním a stále se rozvíjejícím studijním programem Advanced Materials and Nanosciences, kde se na 150 mladých doktorandů může zabývat vědou po boku zkušených odborníků.

Na scéně CEITEC VUT najdete i nositele prestižních ERC grantů, kteří tvoří špičkový tým výzkumníků. Jedním z nich je mladý polský vědec Eric Glowacki, jehož revoluční práce spočívá ve výzkumu neurostimulace bloudivého nervu, která se používá k léčbě chronických zánětlivých stavů, jako například Crohnovy choroby.

CEITEC VUT není jen domovem pro vlastní tým, ale otevírá své dveře i širší vědecké komunitě. Hraje také klíčovou roli v rozvoji vlastní výzkumné infrastruktury CEITEC Nano, jejíž vědecký štáb se pohybuje ve světě vědy a inovací. Se svými čistými prostory v režimu otevřeného přístupu poskytuje institut unikátní možnost nabízet své špičkové přístroje a zařízení k využití nejen studentům a zaměstnancům, ale i dalším badatelům z akademické a průmyslové sféry.

CEITEC VUT

Centrum sportovních aktivit

Vysokoškolský ústav Centrum sportovních aktivit (CESA) je celoškolským pracovištěm pro univerzitní sport na VUT. Historie vysokoškolského sportu sahá až do roku 1904, ale až v roce 2001 vzniklo spojením kateder tělesné výchovy a správy sportovních a tělovýchovných zařízení CESA, které se v roce 2010 stalo vysokoškolským ústavem.

Centrum sportovních aktivit

CESA je duchovním otcem Českých akademických her a opakovaně i jejich pořadatelem, založilo tradici Dne sportu a od roku 2022 ji rozšířilo na Týden sportu na VUT. Od roku 2019 zajišťuje jako první v ČR výuku ve studijním programu Sportovní technologie, kde studuje 60 posluchačů. Zabezpečuje všechny formy tělesné výchovy a sportu pro studenty a zaměstnance VUT.

Semestrální výuka zahrnuje 7 500 cvičicích v 84 sportech, kurzy sportovních specializací, rekreační sport ve volném čase, akce, vzdělávací kurzy a školení a sportovní reprezentaci VUT. Širokou veřejnost oslovuje prostřednictvím CŽV, U3V, příměstských táborů a odborných služeb. Pečuje o sportovní areály VUT, které patří s rozlohou 30 000 m² sportovních ploch mezi vysokými školami k největším.

Vizí CESA je rozvoj studijního programu Sportovní technologie, mezioborová spolupráce se subjekty u nás i v zahraničí a dokončení koncepčního řešení sportu tak, aby VUT bylo významným centrem univerzitního sportu podporujícím pohybovou aktivitu studentů i zaměstnanců a mělo úspěšnou sportovní reprezentaci i konkurenceschopnou sportovní infrastrukturu.

U POČÁTKŮ TECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NA MORAVĚ

Poptávka po technicky vzdělaných lidech se ve výrobě projevovala již v 18. a 19. století. S rozvojem různých oborů lidské činnosti, například chemie, strojírenství, hutnictví nebo biologie, byly zakládány polytechniky jako centra technického vzdělání, ale i vědeckého výzkumu.

KAREL MARÁZ / FOTO ARCHIV VUT

Souběžně totiž docházelo k formování teorie některých technických věd, například mechaniky, stavby strojů a dalších. V Rakousku byl proslulý zejména pražský a vídeňský polytechnický institut, za zmínku stojí Joanneum v Grazu, technická akademie ve Lvově, technický institut v Krakově nebo technické učiliště v Pešti. Morava náležela mezi nejprůmyslovější země rakouské monarchie a Brno, hlavní moravské zemské město, které bylo politickým, hospodářským a kulturním centrem Moravy, lákalo rovněž zahraniční podnikatele svým vzestupem vyvolaným průmyslovou revolucí. K hlavním průmyslovým oborům patřily zejména vlnařství, výroba sukna a strojírenství. První vlna zahraničních podnikatelů, přicházejících z německých zemí na sklonku 18. století, byla následována druhou vlnou, uvolněnou v důsledku postupné emancipace židovských obchodníků na základě ustanovení tolerančního patentu pro Moravu v roce 1782.

Potřeba zřídit technickou školu v Brně tak byla naléhavě pocítována nejpozději od 40. let 19. století a souvisela s mimořádným průmys-

lovým rozvojem Brna, které bývá někdy označováno jako moravský Manchester. Snahy o založení polytechnického ústavu v Brně začaly nabývat konkrétních kontur v roce 1847. Rakouský císař Ferdinand I. schválil 28. listopadu vznik technického učiliště a listinou z 27. prosince 1847 udělil Salomonu Mayeru Rothschildovi souhlas se založením finanční nadace na podporu budoucí veřejné technické školy pro Moravu a Slezsko. Nadaci Rothschild zřídil jako projev své vděčnosti za císařské povolení, které mu – navzdory židovskému původu – umožnilo zakoupit si pozemky na Moravě pro své podnikání. Diskriminační zábrany vůči židovským podnikatelům totiž padly až roku 1849, resp. 1860, kdy jim bylo umožněno svobodně kupovat půdu a domy a volně se usazovat ve městech.

Hlavní hmotné zajištění existence školy ale na sebe vzaly moravské stavy. Dne 24. ledna 1849 přijal Moravský zemský sněm usnesení o zřízení technického učiliště s názvem k. k. technische Lehranstalt – c. k. technické učiliště. Bylo koncipováno jako vzdělávací

První rektor školy Karel Zahradník

německo-český ústav a jeho organizační strukturu schválil císař 13. září 1849. Dne 29. prosince 1849 došlo ke jmenování prvních profesorů a 14. ledna 1850 ke slavnostnímu zahájení výuky. Škola se ale potýkala s nedostatkem peněz. Nevalná finanční situace vedla k tomu, že

Sborovna české techniky v Brně

řada studentů a nejkvalitnějších profesorů odcházela do Vídně a Prahy. Dne 8. července 1867 schválil rakouský císař nový organizační statut školy a změnu názvu na technický institut. Zákonem říšské rady č. 92 byl 4. května 1873 technický institut prohlášen za vysokou školu, jejíž název zněl Německá vysoká škola technická v Brně. Od studentů se nyní výslovně požadovala znalost němčiny, čeština neměla být nadále vyučovacím jazykem. Již dříve ji příliš nepodporovalo vedení školy a většího zájmu nenalezla ani u studentů. Ukázalo se totiž, že výuku v němčině často preferovali rovněž čeští studenti, neboť jim skýtala lepší možnosti pro kariérní postup. Tak došlo k proměně školy na německou brněnskou techniku, která byla zrušena až na podzim roku 1945.

Snahy o českou techniku v Brně a jejich naplnění

Situace ve společnosti se ale od 90. let 19. století razantně změnila. Stále vypjatější nacionalistické střety německy a česky hovořících obyvatel i politizace českých jazykových a školských požadavků od 90. let 19. století vedly česky mluvící obyvatele Moravy a Brna ke stále zřetelnějším snahám o založení samostatných českých vysokých škol – techniky i univerzity. Tyto snahy vyvrcholily podepsáním císařského dekretu 19. září 1899 o zřízení c. k. české technické vysoké školy v Brně, která zprvu nesla název

odborů a byl završen v roce 1919. Od roku 1918 nesla škola název Česká vysoká škola technická v Brně, který se počátkem března 1937 změnil na Vysoká škola technická Dra E. Beneše v Brně; prezident Beneš na ní 16. března 1937 slavnostně převzal čestný doktorát technických věd.

Turbulentní doba konce třicátých a padesátých let 20. století a škola v letech 1960–1989

Vzhledem k politickému vývoji byly za poněkud dramatických okolností v noci z 23. na 24. listopadu 1938 z budov techniky odstraněny nápisy s Benešovým jménem. Staronový název nyní zněl Česká vysoká škola technická v Brně. Jako všechny české vysoké školy byla i česká brněnská technika od 17. listopadu 1939 až do osvobození v roce 1945 uzavřena. Německá vysoká škola technická v Brně pokračovala v činnosti i za okupace a byla zrušena 18. října 1945 dekretem prezidenta republiky č. 123. Její ústavy, zařízení a veškerý majetek připadly české brněnské technice, jež se vrátila k názvu z roku 1937 se jménem prezidenta republiky. Dnešní VUT je tak do jisté míry také nástupcem německé brněnské techniky.

Zejména v důsledku únorových událostí roku 1948 turbulentní vývoj plný změn pokračoval. Rozkazem prezidenta republiky o organizaci vojenských vysokých škol ze dne 15. srpna 1951 byla v Brně zřízena Vojenská technická akademie. Základem této školy se stalo materiální vybavení, budovy i pedagogický sbor Vysoké

Císařská a královská česká vysoká škola technická v Brně. Současně došlo ke jmenování prvních čtyř profesorů. Významný podíl na založení školy měli především dva čeští členové vídeňské vlády, Antonín Rezek (1853–1909), profesor dějin na tehdejší pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě, a sekční šéf ministerstva školství a kultury i ministr financí Josef Kaizl (1854–1901), profesor Právnické fakulty tamtéž. Prvním rektorem školy se stal 7. října 1899 senior profesorského sboru Karel Zahradník. Škola začínala s necelými pěti desítkami posluchačů.

Proces budování české brněnské techniky se odehrával v letech 1900–1919 zřizováním jednotlivých

Někdejší brněnský biskupský alumnát, dnes sídlo rektorátu VUT

JAK DO ŽIVOTA STUDENTŮ ZASAHOVALA HISTORIE

Do osudů studentů brněnské techniky se mnohdy neblaze zapsaly dramatické okamžiky naší novodobé historie, ať už to byly první a druhá světová válka nebo komunistická totalita. Nejen mnozí vyučující, ale i studenti padli v první světové válce, mnozí další se stali hrdiny protifašistického odboje nebo umírali v koncentračních táborech a jiní se pak s nesvobodou potýkali v následující epoše komunistické totality.

JANA NOVOTNÁ / FOTO ARCHIV ZDENKY VESELÉ, JIŘÍHO KRAUSE A TONYHO ZIMMERA A ONDŘEJ VÍTOVEC

školy technické Dra E. Beneše v Brně, která byla zrušena vládním nařízením č. 80 o organizačních změnách na vysokých školách 2. října 1951. Současně došlo v Brně k založení civilní Vysoké školy stavitelství s Fakultou inženýrského stavitelství a Fakultou architektury a pozemního stavitelství, k nimž byla přičleněna ještě katedra slévárnictví. Těmto „experimentům“ učinilo konec až vládní nařízení č. 38 ze dne 24. července 1956, ustavující Vysoké učení technické v Brně.

Šedesátá až osmdesátá léta zde byla stejně jako v celé zemi determinována dobovými politickými a společenskými událostmi. Nelze však opomenout významné rozšíření areálu VUT o nový areál Pod Palackého vrchem. Nedostatek prostor pro výuku, výzkum i ubytování studentů měl být řešen nejprve výstavbou nového komplexu v původně plánovaném prostoru na úpatí Kraví hory, označovaném jako Akademické náměstí. V roce 1961 však bylo rozhodnuto o umístění areálu na východním svahu pod Palackého vrchem mezi Královým Polem a Žabovřeskami. Soustředěná výstavba byla zahájena stavbou kolejí v druhé polovině roku 1967.

Období nového rozvoje a příležitostí

Teprve listopadové události roku 1989 se staly impulsem pro nový rozvoj školy, v jehož důsledku vznikaly mimo jiné i nové fakulty. Dne 23. května 1991 byla podepsána

dohoda mezi rektorem VUT, rektorem Vojenské akademie v Brně a primátorem města Brna o navrácení historického areálu budov v ulici Veveří do vlastnictví VUT. Rozhodnutím rektora č. 67 ze dne 15. září 1992 došlo ke zřízení Fakulty podnikatelské, rozhodnutím rektora č. 68 ze dne 3. listopadu 1992 byla zřízena Fakulta chemická a rozhodnutím rektora č. 73 ze dne 31. prosince 1992 byla od 1. ledna 1993 ustanovena Fakulta výtvarných umění. V roce 1996 vzniklo Nakladatelství VUTIUM, které si za dobu své existence vydobylo postavení jednoho z největších a nejprestižnějších vydavatelů odborné literatury v České republice. Z VUT byla rovněž vyčleněna Fakulta technologická a Fakulta managementu a ekonomiky ve Zlíně. K 1. lednu 2001 z nich vznikla samostatná Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

VUT patří v současnosti mezi úspěšné a oceňované vysoké školy. Univerzitě se daří nejen sbírat úspěchy a ocenění, ale rovněž snoubit historii a současné trendy. Svědčí o tom například otevření nového kampusu Fakulty informačních technologií, k němuž došlo 15. listopadu 2007 v areálu bývalého kartuziánského kláštera v Králově Poli. Několik let trvající náročná rekonstrukce historických budov kláštera a dostavba zcela nových moderních objektů je vůbec největší investiční akcí v novodobé historii VUT a celkově si vyžádala více než 700 milionů korun.

Z poct a ocenění, kterých se VUT v nedávné době dostalo, zmiňme alespoň návštěvu prince Charlese, dnešního krále Spojeného království Karla III., k níž došlo 31. října 2000, nebo historicky první návštěvu amerického velvyslance Craiga R. Stapletona 7. května 2003. Ve dnech 19.–21. října 2006 hostila univerzita konferenci Asociace evropských univerzit (EUA) za účasti několika stovek rektorů a významných osobností akademického života z celé Evropy. Významným úspěchem roku 2008 bylo umístění společného projektu VUT, Masarykovy univerzity v Brně a dalších brněnských vysokých škol a ústavů Akademie věd ČR na „short list“, které vedlo k uskutečnění ojedinělého nadregionálního projektu s ambicí učinit z Brna centrum excelentní vědy. Dne 26. listopadu 2010 převzal tehdejší rektor VUT Karel Rais pro školu ocenění Českých sto nejlepších, kdy v oborové kategorii Zdraví–vzdělání–humanita se VUT umístilo mezi sedmi nejlepšími institucemi v ČR.

Po letech náročných přípravných prací a schvalovacích procedurách v Bruselu a na ministerstvu školství byl roku 2011 zahájen projekt „centra excellence“ CEITEC – Středoevropský technologický institut. V březnu 2015 získala Česká republika díky VUT vůbec poprvé ocenění za nejlepší evropskou inovaci. Stala se jí unikátní biotechnologie HYDAL, jež byla patentována týmem Ivany Márové z Fakulty chemické. Ve stejném roce obdržel na EXPO 2015 v Miláně Český pavilon bronzovou medaili. I za ní je znát stopa brněnské techniky, neboť jeho tvůrci Ondřej Chybík a Michal Křištof jsou absolventy brněnské Fakulty architektury. Konečně v roce 2017 Martin Hartl, Ivan Křupka a Petr Šperka z Ústavu konstruování Fakulty strojního inženýrství získali za svoji vědeckou práci pamětní medaili Alfreda E. Hunta.

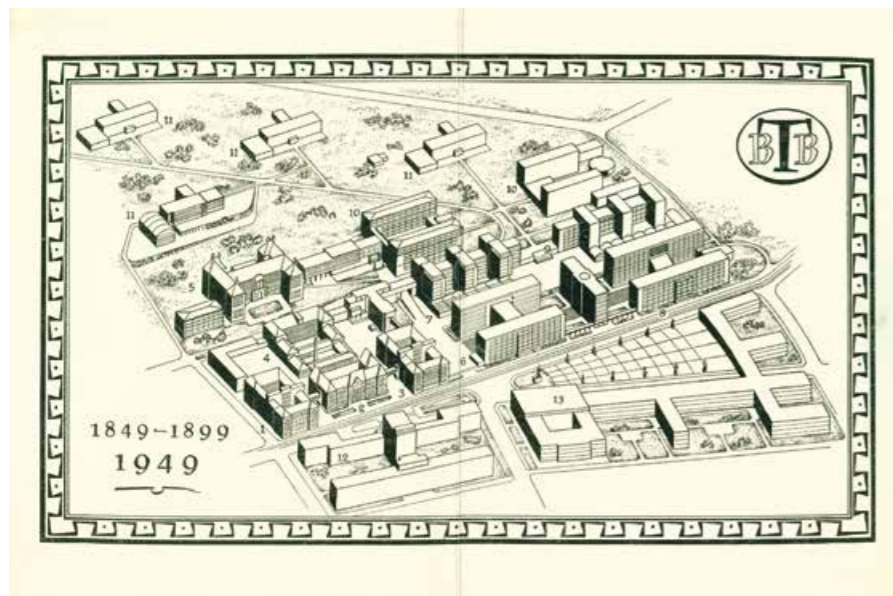
Dramatické okamžiky historie brněnské techniky máme dobře popsány díky knize Jiřího Pernese *Kapitoly z dějin VUT v Brně*. Autor zde podrobně líčí například situaci po nečekaném obsazení brněnské techniky Němci 17. listopadu 1939, kdy se někteří studenti nenechali svými vyučujícími přimět k zachování klidu a odchodu domů. Před budovou školy v ulici Veveří se tehdy shromáždil rozbouraný dav, který se vydal do centra města, a jeho účastníci byli na Žerotínově náměstí zmláceni a rozehnáni. Ještě toho dne bylo 13 studentů zatčeno. *Zatýkání pokračovalo i v dalších dnech – od 29. listopadu do 7. prosince skončilo v německém vězení dalších 65 studentů českých vysokých škol v Brně, které 13. prosince čekal transport do Vídně, odkud v lednu 1940 putovali do koncentračního tábora Sachsenhausen. (...) Čekali je tam velmi těžké časy, na které nebyli ani trochu připraveni, uvádí Pernes. Ze studentů, kteří se po válce do školy nevrátili, můžeme uvést například Libora Zapletala, který se na brněnskou techniku zapsal na podzim 1939. Němci školy zavřeli dříve, než mohl začít studovat. Zahynul statečnou smrtí jako příslušník výsadkové skupiny Bivouac. Podobný osud měl student Petr Haas, který položil život jako voják československé zahraniční armády, studentka chemického inženýrství Augustina Feinerová, která zahynula v koncentračním táboře, a mnozí další.*

Nejen války se ale podepsaly na osudech studentů. Po komunistickém převratu v únoru 1948 byly na českých vysokých školách nařízeny čistky, po kterých následovalo vyhazování studentů z politických a kádrových důvodů. V důsledku takzvané demokratizace vysokých škol muselo mnoho pro komunisty nepohodlných posluchačů studium ukončit nebo přerušit. V Archivu VUT jsou uloženy písemnosti dokládající různé důvody vyloučení, které pocházejí z dokumentace bývalého chemického a strojního odboru brněnské techniky z let 1948–1951. Šlo například o rozhodnutí Akčního výboru vysokých škol o přerušeni studia, kdy některým posluchačům bylo umožněno se ke studiu vrátit po odpracování určité doby ve Zbrojovce, dolech nebo na stavbě silnice, přičemž další studium musel povolit Krajský akční výbor Národní fronty nebo ministerstvo školství. Důvodem vyloučení mohla být nedbalá docházka a pozdní příchody na přednášky, poté stačilo už jen neuspět u nějaké zkoušky a osud studenta byl zpečetěn: *Vyloučen při demokratizaci vysokých škol v roce 1949 pro špatný prospěch.* Jiný zachovaný dokument vypovídá o údajné „ztrátě právní způsobilosti nabytí akademickou hodností, tedy ztrátě způsobilosti studovat VŠ“. Šlo o posluchače, kteří byli odsouzeni pro nějaký trestný čin, zpravidla pro čin podle zákona 231/1948 Sb., na

ochranu lidově demokratické republiky. Jiné odůvodnění, proč neměl být student po „přerušeni studia“ přijat zpět ke studiu, znělo: *Vzhledem k tomu, že se nezapojil do manuální práce ve výrobě, nýbrž pracoval jako kampaňový chemik v cukrovaru, nedoporučuje Krajský akční výbor Národní fronty, aby jeho žádost o povolení dokončit studium na odboru chemického inženýrství VŠ technické v Brně byla kladně vyřízena.* Otázkou zůstává, v kolika případech šlo o pouhou zástěrku, aby režim zabránil „nepohodlným“ studentům získat vysokoškolské vzdělání, jisté ale je, že byl vynakládán značný tlak na snížení počtu studentů a jejich přesměrování na stavby a do těžkého průmyslu.

Perzekuce ze strany totalitního režimu pokračovaly v podstatě až do konce 80. let. Uchazečům o studium s nevyhovujícím politickým nebo kádrovým posudkem nebylo studium vůbec umožňováno, studenti, kteří neprokazovali patřičnou loajalitu vůči státní moci, byli perzekvováni. Mnohdy to skončilo emigrací nebo odchodem studenta ze školy, v jednom případě i nevyjasněným úmrtím studenta, který se netajil kritickými postoji vůči tehdejší oficiální politice. Přečtěte si příběhy některých studentů, kteří neměli štěstí žít ve svobodné době nebo se jim podařilo osud jako zázrakem obelstít.

Plán na dostavbu školy na úpatí Kraví hory podle projektu z roku 1949

ZDENKA VESELÁ VYSTUDOVALA DÍKY SPOLUŽÁKOVÍ

Zdenka Veselá (1928–2021) se po vzoru svého otce rozhodla pro studium elektrotechniky a ani přes nepřízeň osudu nikdy nepřestala vyznávat hodnoty vzdělání, služby národu a sokolské myšlenky. Zdenčin dědeček Rudolf Londín spoluzakládal Sokol ve vsetínském okrese a Zdenčina maminka se se svým budoucím manželem seznámila na sokolské slavnosti. Tátinek pocházel z chudých poměrů, ale už ve svých třidvaceti letech založil s vypůjčenými dvěma stovkami ve Vsetíně továrnu na elektromotory. V ní využíval své četné patenty

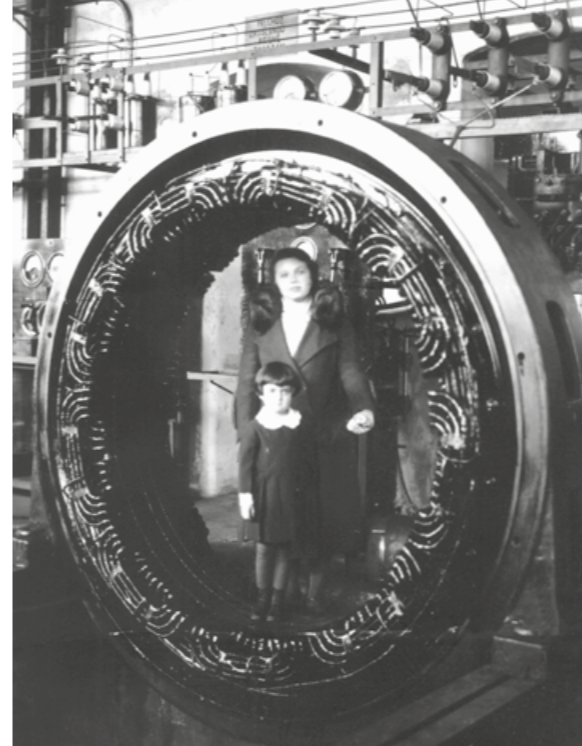
v oboru elektrických strojů, díky nimž si vysloužil přezdívku Moravský Edison. Poskytoval práci živitelům rodin a zajišťoval jim tak důstojný život a možnost vzdělání pro jejich děti. Totéž vštěpoval i vlastním dětem. „Ty se, Zdenečko, uč pilně, republika bude potřebovat vzdělané a pracovité lidi,“ vzpomněla paní Zdenka ve svých devadesáti letech na otcova slova.

Ten dostával lákavé pracovní nabídky z Evropy i Ameriky, ale jako zapálený vlastenec odmítal. Za války organizoval odboj, v roce 1944 byl zatčen gestapem, mučen a zavražděn. Zdenka se sama už jako čtrnáctiletá zapojila do Sousedíkovy odbojové

organizace. Příklad otce byl pro ni velkým závazkem. Po maturitě na gymnáziu vystudovala na jeho přání fakultu elektrotechnickou na tehdejší Vysoké škole technické Dra Edvarda Beneše v Brně, i když to nebylo snadné. Na škole se prováděly komunistické čistky a ona měla ve svých materiálech poznámku „dcera kapitalisty“. Její spis na poslední chvíli zlikvidoval spolužák, který dobře znal jejich rodinu, takže na škole jako zázrakem zůstala. Rok před promocí na technice nastoupila na katedru elektrotechnologie jako pomocná vědecká síla a posléze i jako asistentka. Zde se také seznámila se svým budoucím manželem Lumírem Veselým.

Po vzniku Vojenské technické akademie v roce 1951 sice manželé Veselí na škole mohli zůstat, ale Zdenka ne na dlouho. „Na vojenské akademii komunisté neustále schůzovali. My s manželem jsme připravovali úlohy do cvičení a psali skripta,“ vzpomínala na neveselou dobu Zdenka Veselá. V roce 1957 jí byl při transformaci školy znovu připomenut její „kapitalistický“ původ a byla propuštěna. Znalosti z oboru si doplňovala samostudiem odborné literatury a po čtyřech letech byla přijata do Ústavu přístrojové techniky ČSAV, kde pak působila až do odchodu do důchodu v roce 1991. Přispěla zde k dosažení špičkových výsledků svého oddělení při vývoji plynových helium-neonových laserů, podepsala se pod řadu patentů a odborných článků a svůj podíl má i na zavedení léčby nehojitelných ran pomocí vyvinutých laserů.

Po obnovení Sokola v roce 1990 se Zdenka Veselá znovu zapojila do činnosti TJ Sokol Brno-Královo Pole. Ještě v roce 2000 cvičila spolu s manželem na Všesokolském sletu v Praze. V roce 1991 dostala úřední osvědčení o odboji a poté získala řadu ocenění za zásluhy v protifašistickém odboji a v Sokole včetně Osvědčení válečného veterána. Od poválečných let se ve Vsetíně pravidelně setkávala s velitelem paraskupiny Clay-Eva Antonínem Bartošem, naposledy se potkali v roce 1995 v New Yorku. I při oslavě svých 90. narozenin zavzpomínala na Masarykovu první republiku, na Tyršův Sokol a jeho ideály – mít rád

Zdenka s maminkou ve statoru elektromotoru v otcově továrně

svoji vlast, myslet na druhé, čestně žít – na všechny ty úžasné věci, které kdysi pomáhaly stavět mladou republiku.

JIRÍ KRAUS ŠKOLU DOKONČIL SKORO ZÁZRAKEM

V březnu tohoto roku si připomínáme 94 let od narození absolventa brněnské techniky Jiřího Krause, jehož životní osudy neblaze poznal únor 1948. Přesto se mu šťastnou shodou okolností podařilo vystudovat Fakultu architektury a v nesvobodné době postavil řadu významných staveb. Kritický pohled na politickou situaci po únoru 1948 mu byl přirozeně dán rodinnou anamnézou. Maminka pocházela ze statku, který komunisté rodině zabrali, otec byl nadšeným sokolem a vyznavačem ideálů T. G. Masaryka. Členství v Sokole i ve Skautu posilovalo v Jiřím přesvědčení, že demokracie musí být chráněna za každou cenu. Po zákazu obou organizací se scházel s kamarády tajně a v polovině roku 1948 založili protistátní skupinu. V roce 1949 Jiří odmaturoval, ale pro studium na vysokou školu nedostal doporučení od místní uliční organizace. „V naší ilegální skupině jsme se dohodli, že někteří z nás utečou do Anglie, odkud budou posílat pokyny a úkoly nám, kteří zůstaneme,“ vypráví pamětník. Útěk

se nezdařil, kamarády po překročení hranic sebrala sovětská hlídka a na podzim ke Krausům vtrhli estébáci. „Obrátili byt vzhůru nohama, nasadili mi pouta a odvezli mě k výslechu po sovětském vzoru. Absolvoval jsem výslechy provázené brutálním mučením, nakonec jsem vždycky něco podepsal, ale k ničemu jsem se nepřiznal. Jako památka mi zůstal perforovaný bubínek, časté záněty středního ucha a bolesti páteře,“ vzpomíná Jiří Kraus. V lednu 1950 byl odsouzen k těžkému žaláři, k peněžitému trestu a ztrátě čestných práv občanských. Další cesta mladíka vedla do kamenolomu Litice a odtud dál do lágru Vykmanov, odkud byli vězni dopravováni do jáchymovských uranových dolů. Jiří Kraus skončil po osmi měsících v závalu, a když byl po pár dnech propuštěn domů, vážil 48 kg.

Začal pracovat jako pomocný dělník a byl neustále ujišťován, že pro něj bude po celý život jediným nástrojem lopata. Přesto se opakovaně hlásil na vysokou školu. V roce 1954 požádal příbuzné v Brně, aby mu zjistili, kdy se konají přijímací zkoušky na VUT, kde chtěl studovat architekturu. Podal si přihlášku, a když mu nepřišla odpověď, v den zkoušek se vydal do Brna a na škole tvrdil, že byl pozván. Byl dodatečně připsán do seznamu a podstoupil zkoušky, ale na zprávu o výsledku čekal zase marně. Příbuzní zjistili, kdy je zápis, a neúnavný uchazeč se u nich ubytoval a šel si na děkanát pro index. „Když mě na studijním oddělení marně hledali v seznamu přijatých a řekl jsem, kdy jsem dělal

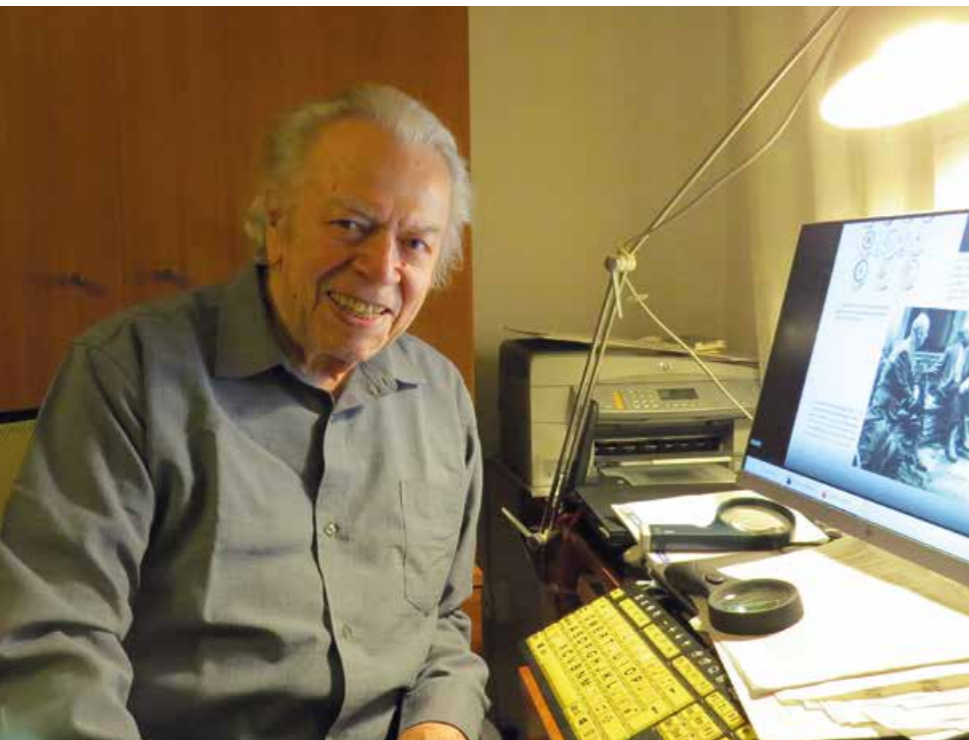
přijímací zkoušku, našli mě na konci seznamu a index jsem obdržel. Začal jsem chodit na přednášky a připravoval se na zkoušky. Že nejsem přijat, se zjistilo až po první zkoušce, kdy měl být výsledek zapsán do indexu.“ Brněnská přízeň opět zasáhla a přes známost domluvila Jiřímu přijetí u tehdejšího děkana fakulty Bohuslava Fuchse. Když mu student odvyprávěl svůj příběh, zasadil se Fuchs o to, že mohl studovat tajně – zkoušky mu byly zapisovány, ale nikde nefiguroval jako řádný student až do chvíle, kdy byla vyřízena jeho žádost o vymazání trestu. Teprve potom byly doklady o studiu verifikovány a v roce 1960 mladý architekt promoval, aniž byl kdy oficiálně přijat.

Jiří Kraus prošel dokonce obávanými prověrkami v roce 1958–1959 bez povšimnutí strany a vlády, zatímco jeho přímluvce musel po inscenovaném obvinění školu opustit. „Mám tu čest být žákem profesorů Bohuslava Fuchse a Bedřicha Rozehnal, kteří patřili k našim nejvýznamnějším architektům 20. století a byli našimi opravdovými vzory, než se na nich podepsal minulý režim. Soudruzi profesori, kteří přišli po nich, se nás snažili přesvědčit, že teprve v socialismu lze svobodně pracovat. Já jsem ale záhy po nástupu do zaměstnání zjistil, jak předvídatá byla slova Bohuslava Fuchse, abychom si vážili doby studia, protože je to naše poslední možnost svobodného projektování,“ připomíná absolvent brněnské architektury.

Po škole nastoupil do Stavoprojektu v Hradci Králové, kde vedl Ateliér

Index Jiřího Krause

Jiří Kraus v roce 2021

pro rekonstrukci památkových objektů. Když v roce 1966 získal místo vedoucího střediska Stavoprojektu v Pelhřimově, začala nová etapa života architekta. Jak sám říká, v Pelhřimově se opravdu cítil jako architekt i se všemi omezeními, která doba přinášela. Jednou z jeho prvních prací bylo sídliště v Kamenici nad Lipou, dalším dodnes uznávaným projektem bylo sídliště Osvobození v Pelhřimově. „Postupoval jsem stejně jako při své první neposlušnosti a ministerstvu jsem předložil takové dokumenty, jaké si přáli. Nepřišli na to, že jsou projekty vylepšené.“ V Pelhřimově pak navrhl i ceněnou ZDŠ Na Pražské, kde některé pavilony byly sice typové, ale opět upravené podle požadavků učitelů. Navrhoval pak mnohé školské stavby prakticky v celém Jihočeském kraji. ZDŠ Emy Destinové v Českých Budějovicích byla vyhodnocena v 80. letech jako stavba roku. „Ačkoli materiálové i formální možnosti tehdejší výstavby byly velmi limitované, nepřestal se snažit o kvalitní a funkční architekturu,“ hodnotí Krausův přínos teoretik architektury Vladimír Šlapeta.

Po okupaci v roce 1968 Jiřího Krause napadlo, že emigruje, ale nakonec zůstal. „Tehdy se ke mně dostala Všeobecná deklarace lidských práv, a tu jsem potom roznášel po

známých až do roku 1989. V letech 1948–1989 jsem několikrát znovu opsals esej Karla Čapka Proč nejsem komunistou a při vhodných příležitostech ji také rozšiřoval.“ Jako zástupce politických vězňů byl také členem K-Klubu Nadace Hannse Seidla se sídlem v Mnichově, celosvětové organizace pro pomoc posttotalitním státům, kde několik let zastával čestnou funkci předsedy. V době vzniku tohoto článku vyslovil naději, že alespoň malým dílem přispěl k nastolení demokracie v naší zemi. „Zůstal jsem věrný přesvědčení svému i svých rodičů. Všechno, co jsem opakovaně napsal i vyslovil, připomínám proto, aby se nezapomnělo...“

ANTONÍN ZIMMER EMIGROVAL

Antonín Zimmer (1943) vystudoval na brněnské technice stavební inženýring, přesto ho lze označit za jednoho z prvních „ajťáků“ z VUT. Jeho slibně rozjetou kariéru přerušila v roce 1968 sovětská okupace a mladý technik se rozhodl pro emigraci. Svůj profesní život prožil jako Tony Zimmer převážně v Kanadě, kde se natrvalo usadil.

Na stavební fakultu brněnské techniky nastoupil na podzim roku 1960. V důsledku právě proběhlé restrukturalizace fakult byly učebny

rozptýleny po celém městě, což pro studenty i pedagogy znamenalo značné časové ztráty. „Jednu z prvních přednášek jsme ale měli v historické budově stavební fakulty, v té době okupované vojenskou akademií, kde nám profesor Bezdíček přednášel Úvod do stavitelství,“ vzpomíná absolvent VUT, pro nějž ale byla hlavním místem výuky budova někdejšího alumnátu v Barvičově ulici. Bydlel na kolejích, což byly dřevěné baráky, které za války zbudovali Němci jako koncentrační tábor, a v zimě tam škvírami foukal sních. „Někteří kluci spávali v zavřených skříních položených na podlaze, aby neomrzli,“ připomíná pamětník, který v prvním ročníku studia ještě zažil studentský majáles. „V druhém ročníku jsem se na majálesový průvod nedostavil, a to bylo moje štěstí, protože komunistickým autoritám se znelíbila protirežimní hesla a spolužáci, kteří je nesli, byli ze školy na rok vyloučeni a museli si svoje hříchy odčinit na stavbách.“

Už od druhého ročníku začal Antonín Zimmer pracovat jako pomocná vědecká síla na katedře stavební mechaniky, a právě tehdy, při nekonečných hodinách práce na mechanickém kalkulátoru si uvědomil, že budoucnost náleží počítačům. Zapsal se do kurzu programování počítače LGP30 vedeného Zbyňkem Drahoňovským a absolvoval jej se stále se stupňujícím zájmem o výpočetní technologie. Ve třetím ročníku se studenti rozdělili na tři studijní směry a jen „smetánka“ včetně Antonína Zimmera se dostala na obor Konstrukce a dopravní stavby. Začátkem čtvrtého ročníku dostal talentovaný student od Vladimíra Koláře neoficiální nabídku zůstat na katedře stavební mechaniky jako odborný pracovník v oboru syntézy počítačů a stavební mechaniky. „Byl jsem jedním z prvních, kdo absolvoval individuální studium se zaměřením počítačově-stavebně-konstruktivním. Dalším přínosem byl snadný přístup k profesorům i studijním materiálům, a dokonce jsem měl i vlastní kancelář.“

V pátém ročníku pokračoval Zimmer v individuálním studiu, souběžně dělal programovací „fušky“ a pod vedením Vladimíra Koláře pracoval na diplomové práci, jejíž výsledky

měl programovat na počítači. „Na ladění už jsem nedostal strojový čas, proto bylo rozhodnuto, že program v publikační verzi jazyka ALGOL-60 a v assembleru pro Minsk-2 musí stačit. Po úspěšné obhajobě a následné promoci jsem se stal promováným stavebním inženýrem a v cestovním pasu jsem měl titul Ing. před jménem.“ Na podzim 1965 nastoupil na slíbené místo na katedře, a i když v únoru 1966 musel na vojnu, během vojenské služby se zúčastnil kurzu programování švédského počítače SAAB D-21, který byl v té době nainstalován v Laboratoři počítačích strojů na VUT. „Po vojně jsem pokračoval v tom, co jsem započal – aplikace metody konečných prvků, teorie zdrojových funkcí, zavěšené kabelové konstrukce a mnoho dalších zadání na počítačích. Na podzim roku 1967 jsem nastoupil na katedře ocelových konstrukcí jako asistent profesora Lederera, autora legendárního pavilonu Z, a na jaře jsem dostal pozvání na postgraduální pobyt na Záhřebské univerzitě. K tomu už ovšem nedošlo z důvodu bratrské pomoci zemí Varšavského paktu v srpnu 1968.“ Antonín Zimmer neváhal, vyřídil si pas a vízum do Rakouska a čekal na vhodnou chvíli. „Na podzim jsem ještě odjel jako pedagogický dozor na bramborovou brigádu, a to byl můj poslední projekt na VUT. Jedenáctého listopadu jsem se ocitl u strýčka ve Vídni a už 22. listopadu v Torontu.“

Příznává, že rozhodnutí emigrovat pro něj nebylo nijak obtížné. Zaměstnání v zahraničí se pokoušel najít už od podzimu 1967 a srpnové události roku 1968 tomu jen značně napomohly. Už cestou přes oceán si vytrhl z torontských novin inzerát, v němž začínající počítačová firma Computel hledala systémové programátory. „Druhý den jsem inzerát předal na pracovním úřadě v Torontu, absolvoval pohovor a za čtrnáct dní jsem nastoupil v Ottawě. Anglicky jsem uměl zhruba jíst a pít a trochu číst, ale s počítačem to šlo. Kolegové se u mě střídali a za pár měsíců jsem už s jazykem neměl problémy,“ vzpomíná Tony Zimmer na dobu v první kanadské společnosti, která pronajímala počítačový čas. Chtěl ale dělat inženýrskou práci, a tak si brzy zažádal o členství v organizaci, která uděluje inženýrský titul,

a udělal zkoušku. Po dalších dvou letech v ministerstvu veřejných prací založil spolu s několika kolegy firmu na inženýrské počítačové systémy Group Five. V ní zažil nejzajímavější období své kariéry, dostal se do Austrálie, na Blízký východ, projel celou Kanadu. V roce 1985 firmu prodal společníkovi a zaměstnal se u Kanadské pošty, kde začal pracovat na umělé inteligenci a rozhodoval o nákupech počítačů. Když chtěl po osmnácti letech odejít do důchodu, kanadská společnost CGI mu nabídla místo, kde zůstal dalších deset let. A tak, jak sám říká, se pořádně usadil až ve svých 69 letech.

Svého rozhodnutí zvolit si za novou vlast Kanadu nikdy nelitoval. Díky internetu je dnes svět podstatně menší než před padesáti lety, takže je snadné být v kontaktu s dávnými kamarády a českou kulturou. Když vzpomíná na svou alma mater, zdůrazňuje, že mu do života dala skutečně to podstatné. „Hlavně jsem se naučil používat vlastní rozum, a navíc jsem získal teoretické základy, které jsou pro inženýrství naprosto nezbytné. Když jsem v Kanadě porovnával kvalitu svého vzdělání s kolegy, vyšla z toho brněnská technika velmi dobře,“ uzavřel Antonín „Tony“ Zimmer.

Tony Zimmer v roce 1961 se svými spolužáky v ulici Masarykově, tehdy tř. Vítězství

VUT OD A DO Z

Připomeňte si s námi významné fenomény spojené s vysokým technickým vzděláváním v Brně od jeho počátků po současnost.

MICHAL KONEČNÝ / KRESBY ONDŘEJ BODLÁK

ARISTOKRACIE

Technické vzdělání v Brně bylo od svých začátků spojeno s aristokracií, která zastávala klíčové pozice ve veřejném životě habsburské monarchie po celé 18. a většinu 19. století. Prvním důležitým šlechticem byl v tomto ohledu gubernální rada pro studijní záležitosti markýz Karel de Ville, který se roku 1778 zasloužil o přesunutí inženýrské akademie z Olomouce do Brna. Tímto rozhodnutím založil v moravské metropoli staletou tradici výuky technických věd, která přetrvává do současnosti. S návrhem na zřízení prvního technického učiliště, povýšeného roku 1873 na vysokou školu technickou v Brně, vystoupil na jednání zemského sněmu v lednu 1849 hrabě Jan Alfons Serényi, podporovaný knížetem ze Salm-Reifferscheidtu, hrabětem Lažanským a rytířem Chlumeckým. Dobový tisk tuto zprávu doplnil vysvětlením, že *technické školy jsou dle jména takové, kde se učí základům rozličného umění, průmyslu a řemesel, jiné školy jsou pro pouhou učenost, tyto pro potřebu*. Moravská zemská šlechta, podporující tradičně německou techniku, neměla pro vznik císařské a královské české vysoké školy technické v Brně příliš velké pochopení, ale jedna výjimka se přece jen našla. Byl jí český vlastenec a podporovatel brněnských studentů hrabě Václav Robert Kounic, který roku 1908 věnoval české technice svůj palác v dnešní Kounicově ulici a zároveň založil spolek Kounicovy studentské koleje. U příležitosti oslav dvacátého patého výročí vzniku české techniky

v Brně pak byly dokončené koleje slavnostně předány studentům.

Působení hraběte Kounice a jeho význam pro českou vysokou školu technickou dodnes připomíná velký reliéf s vyobrazením jeho zámku ve Slavkově na boční fasádě Fakulty stavební VUT.

BUDOVY

Technické školy v Brně zasáhly významným způsobem do intelektuálního života města, ale během 19. a 20. století také zásadně ovlivnily jeho architekturu a urbanismus. Nejdříve sídlily ve starších budovách. Nejstarší inženýrská akademie se v 18. století nastěhovala do zrušené jezuitské koleje, technické učiliště našlo své první útočiště v budově na Dornychu. Svoji vlastní budovu získala německá technika až v roce 1860. Rozsáhlá budova vystavěná na dnešním Komenského náměstí patřila k největším a nejdůstojnějším stavbám brněnské okružní třídy, v níž technika působila až do svého

konce po druhé světové válce. Česká vysoká škola technická, sídlící nejdříve v ulicích Jaselská a Gorkého, si na svoje reprezentativní sídlo musela počkat až do roku 1911, kdy byla v ulici Veverí dokončena rozsáhlá neobarokní budova podle projektu architektů Michala Ursínyho a Josefa Bertla. Během 20. století česká technika získala nebo vystavěla další budovy, ve kterých se dnes vzdělávají studenti osmi fakult a tří součástí. Patří mezi ně například Fakulta informačních technologií, sídlící v bývalém kartuziánském klášteře v Králově Poli, nebo areál VUT Pod Palackého vrchem s nepřehlédnutelnou Fakultou strojního inženýrství, jejíž posluchárny se nacházejí v komplexu navrženém architekty Antonínem Kurialem, Antonínem Krasickým a Jaroslavem Ledvinou. Fakulta výtvarných umění využívá prostory bývalých zeměbranneckých kasáren na Úvoze. Rektorát VUT působí v neobarokní budově někdejšího biskupského alumnátu v Kounicově ulici. VUT dnes v Brně spravuje památkově chráněné budovy i moderní výzkumná centra s nejlepšími technologiemi.

CYKLUS

Dějiny Vysokého učení technického v Brně prostupující celým 20. stoletím jsou neustále se opakujícím příběhem vzestupů a pádů. Založení císařské a královské české vysoké školy technické nesoucí jméno císaře Františka Josefa I. bylo velkým vítězstvím moravských vlasteneckých kruhů. Velké období zažívala univerzita za

první republiky, kdy na ní působila řada vynikajících osobností a nadějných studentů. Význam školy si uvědomoval i stát, který pro ni hodlal vybudovat několik nových budov na plánovaném Akademickém náměstí v blízkosti dnešní Fakulty stavební. Místo toho ale přišla okupace a brzy poté uzavření univerzity, jejíž budovy a majetek částečně převzala německá technika. Nic z toho však významem nepřesáhlo oběti z řad vyučujících a studujících, kteří během války zemřeli na popravističích nebo v koncentračních táborech. Vysoká škola technická Dra Edvarda Beneše byla obnovena krátce po skončení války. Její budoucnost se zdála zářivá, neboť do své správy převzala i větší část budov a majetku německé techniky, zrušené dekretem prezidenta republiky. Zanedlouho však univerzitu i celý stát ovládla komunistická totalita. Ze školy bylo vyloučeno mnoho významných osobností, nové vedení zavedlo kolektivní studium, proměnou prošlo přijímací řízení a následně se rozjely obávané čistky. V roce 1951 nakonec rozhodla vládnoucí strana o zrušení univerzity, jejíž podstatnou část převedla do správy Vojenské technické akademie. Svoji nezávislost uhájily pouze Fakulta stavební a Fakulta architektury, proměněné na Vysokou školu stavitelství. Univerzita byla pod názvem Vysoké učení technické obnovena až v období tání roku 1956. Perzekuce některých významných osobností sice nadále pokračovala, ale názory studentek, studentů a pedagogického sboru nezadržitelně směřovaly k atmosféře pražského jara. VUT navázalo řadu kontaktů se zahraničními univerzitami a do jeho budov se opět vrátily naděje a svoboda. Demokrizační proces převládaly v srpnu 1968 sovětské tanky, s nimiž na univerzitní půdě vstoupila další temná kapitola československých dějin. Po následných prověrkách odešla velká část vedení VUT, stejně dopadli mnozí funkcionáři na fakultách a poté i řada vyučujících. Tak jako po únoru 1948 je ve většině případů nahradili politicky vyhovující zaměstnanci, kteří se ve svých funkcích udrželi až do listopadu 1989. Další vzestup univerzity neodlučitelně spjatý s demokracií a svobodou trvá do současnosti.

DOCTOR HONORIS CAUSA

Čestný akademický titul doctor honoris causa udělují rektori univerzit spolu s vědeckou radou významným osobnostem, které se zasloužily o rozvoj vědy, kultury či celé společnosti. Ocenění mimořádného přínosu lidí, kteří mnohdy nemají na univerzitu přímou vazbu, do značné míry odráží společenské a politické poměry celé země a stejně tomu bylo také v případě VUT. První čestný doktorát udělila univerzita roku 1909 mecenáši českých studentů hraběti Václavu Robertu Kounicovi. Uznání ušlechtilosti vystřídal roku 1913 pragmatismus, neboť druhý čestný doktorát obdržel ministr veřejných prací Otakar Trnka, proslulý svojí podporou českých firem. V roce 1926 obdržel doktorát prezident Tomáš Garrigue Masaryk a po něm řada uznávaných vědců a manažerů. Prvním zahraničním doctorem honoris causa brněnské techniky se stal prezident Akademie věd v Paříži a světoznámý geofyzik Charles Lallemant. Čestný doktorát VUT byl mimo jiné udělen také Edvardu Benešovi, Janu Antonínu i Tomáši Baťovému, Nikolovi Teslovi, Václavu Klausovi a mimořádným vědeckým osobnostem, mnohdy spojeným s univerzitou – Otakaru Kallaunerovi, Jiřímu Krohovi, Arminu Delongovi, Viktoru Rudišovi, Bohuslavu Woody Vašulkovi nebo Herbertu Ossanovi.

EDUKACE

V prvním akademickém roce České vysoké školy technické se přednášelo pouze stavební a strojní inženýrství, doplněné kurzy pro geometry. Za katedrou se tehdy střídali čtyři profesori, přednášející necelým padesáti studentům. Vedení univerzity hodlalo rozšířit výuku po vzoru jiných technických škol, ale první změna se podařila až roku 1908, kdy byla zřízena stolice konstruktivní elektrotechniky. O dva roky později rozhodly vládní kruhy vyčlenit z oboru strojního inženýrství samostatné oddělení elektroinženýrské. Ve školním roce 1912/1913, tentokrát už v nové budově, otevřela univerzita odbor chemický, za kterým v rychlém sledu následovalo otevření řady dalších oddělení a ústavů, tvořících z technické školy plnohodnotnou univerzitu. Skromné začátky narážející

na nezájem vlády a opovržení vedení německé techniky jsou již minulostí. Univerzita nabízí téměř 350 studijních programů v českém i anglickém jazyce, na jejichž výuce se často podílejí odborníci z praxe.

Jako první technická škola v České republice získala VUT v roce 2019 povolení udělovat institucionální akreditace, a rozhodovat tak o svých studijních programech. Vedle akreditovaných studijních programů pořádá univerzita mezinárodní workshopy, konference, vzdělávání prostřednictvím univerzity třetího věku a Institutu celoživotního vzdělávání, odpolední umělecké kurzy na Fakultě výtvarných umění a další vědecké a popularizační akce.

FAKULTY

VUT je v současnosti tvořeno osmi fakultami a třemi součástmi, jejichž historie odráží dějiny univerzity i celého státu. Jako první byla založena Fakulta stavební sídlící v historické budově v ulici Veverí, která byla vystavěna na začátku 20. století. Její sídlo je natolik majestátním symbolem tradice a kontinuity české techniky v Brně, že už se téměř zapomnělo na dlouhých čtyřicet let, kdy budovu spravovala Vojenská technická akademie. Návrat studentů a vyučujících v roce 1991 byl viditelným projevem změn a nového začátku VUT v časech obnovené demokracie. Pouhý rok po založení školy vznikl odbor stavby strojů, čímž byly položeny základy strojní fakulty. Po vzniku Československa byla zřízena roku 1919 Fakulta architektury, a tím byl rozvoj univerzity na dlouhá léta zastaven. Fakulta elektrotechnická, předchůdkyně Fakulty elektrotechniky a komunikačních

technologií, byla založena až roku 1959. Nejvíce fakult a součástí VUT vzniklo až po sametové revoluci. V roce 1992 to byla Fakulta podnikatelská, za měsíc následovaná nově zřízenou Fakultou chemickou. O rok později otevřelo VUT Fakultu výtvarných umění. Nejnovější fakultou, sídlící v nejstarší stavbě ve správě VUT, je roku 2002 založená Fakulta informačních technologií. Spolu s fakultami jsou nedílnou součástí VUT také Ústav soudního inženýrství, Centrum sportovních aktivit a CEITEC.

GENDER

Akademie a vysoké školy s výukou technických věd navštěvovali od 18. století pouze studenti. Ženám bylo vyšší vzdělání odepřeno, tím spíše na technických oborech, považovaných výhradně za mužské disciplíny. Tato situace se začala postupně měnit už ve druhé polovině 19. století, ale za vše hovoří skutečnost, že první žena nastoupila jako hostující posluchačka na vídeňskou technickou univerzitu až roku 1908. Brno se v tomto ohledu zdálo vstřícnější. Přestože dosud chybí informace o poměrech na německé technice, první ženy se na české vysoké škole technické objevily už v prvním roce jejího fungování. Byly jimi hostující posluchačky Eliška Kozlová a Ludmila Šebestová, navštěvující kurzy kreslení u profesora Hanuše Schwaigera. Eliška Kozlová, dlouholetá ředitelka škol brněnské Vesny, byla pionýrkou rovnosti už od roku 1891, kdy byla první frekvenciantkou kurzů pro vzdělání učitelů živnostenských škol pokračovacích. A nejen to: za své celoživotní pedagogické zásluhy získala roku 1936 jako první žena v Československu titul vrchní školní radové. Významnou pedagožkou a jednatelkou Brněnské Matice školské byla i Ludmila Šebestová. Od roku 1918 mohly ženy navštěvovat také kurzy státního účetnictví, ale skutečná rovnoprávnost s muži nastala na univerzitě až po vzniku republiky. Od školního roku 1918/1919 byly již ženy přijímány jako řádné posluchačky a roku 1923 jsou mezi nimi doloženy první inženýrky – Marie Haičmanová, Věra Hanáková, Irena Löwy, Slávka Vuletič-Donátová a Karla Sumcová. Do začátku druhé světové války získalo na české

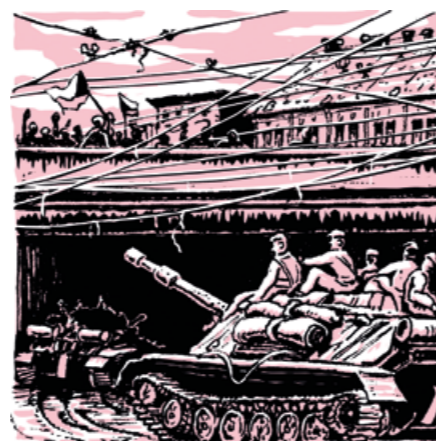
technice inženýrský titul třicet posluchaček. První doktorát zde byl roku 1928 udělen Antoníně Rudavské. Tato jména stojí na začátku velkého příběhu, na jehož konci jsou tisíce studentek a vyučujících, které tvoří identitu VUT v současnosti. Prosazování genderové rovnosti je jedním z hlavních principů současného směřování univerzity. V roce 2021 získalo VUT mezinárodní ocenění v oblasti řízení lidských zdrojů HR Award. Evropská komise tak potvrdila postavení brněnské techniky mezi evropskými vědecko-výzkumnými institucemi.

HORIZONT

Pro cestovatele tvoří horizont viditelný předěl, za nímž se skrývá vše neznámé a dosud nespátřené. Takový horizont představuje provedení jakékoli univerzity budoucnost. Každý z rektorů vysoké školy technické v Brně, ať už se během svého trvání jmenovala jakkoli, ji spojoval s rozvojem, vzestupem a větším svobodě, demokracií, životě a práci v pravdě. Jistě chtěli zapojit svoji univerzitu do mezinárodního vědeckého života, plánovali vznik dalších fakult a součástí, zkvalitnění vzdělání a nejlepší možné uplatnění absolventů. Jaký je horizont současného VUT? Budoucnost jakékoli instituce je závislá na potřebách celé společnosti, které slouží. Pro VUT se tak staly velkými výzvami ochrana životního prostředí a klimatu, udržitelnost, energetická soběstačnost a bezpečnost. Její odborníci a odbornice hledají řešení na zmírnění dopadů chudoby a dalších společenských problémů, navazují odborné i praktické kontakty s průmyslovými odvětvími, spolupracují s dalšími univerzitami a vědeckými institucemi. Jejím hlavním zájmem je však vzdělávání. Univerzita hodlá růst v celosvětových žebříčcích hodnocení, zapojovat se do mezinárodních grantů a výzkumných projektů, otevřít se studentům a odborníkům z celého světa a podporovat vše, co bude vytvářet dobré jméno a prestiž VUT. Tato přání, ve kterých se zjevně střetává minulost s budoucností, je možné s úspěchem realizovat jen díky pevným základům a tradicím, na nichž univerzita stojí.

IDEOLOGIE

Do identity VUT zasáhly během 20. století nejrůznější ideologie, které výrazně poznamenaly a proměnily směřování celé univerzity. První historický zvrat proběhl na české technice pokojně. Profesori i většina studentů přijali vznik Československa s nadšením a univerzita se v následujících letech stala jednou z důležitých intelektuálních opor mladé republiky. Slibný vývoj vysoké školy přerušila nacistická okupace, přinášející na její půdu první totalitní ideologii. Pod jejím vlivem následně došlo k uzavření školy a politické i rasové perzekuci, jíž padli za obětí vyučující i studenti. Radost z osvobození záhy vystřídala další totalita, tentokrát komunistická, provázená čistkami, a nakonec i zrušením univerzity v roce 1951. Ani to však nepoškodilo mnohé vyučující, kteří se, hned jak to bylo možné, nadšeně zapojili do procesu postupného politického tání šedesátých let.

Události po srpnu 1968 pak přinesly další období nesvobody, do vedení se dostali na dlouhá léta lidé, kteří za své funkce vděčili zejména členství v KSČ a angažováním politickým postojům. Během jejich působení se politicko-výchovná práce a ideologie staly nedílnou součástí studia i fungování univerzity. Vliv totalitních ideologií skončil s listopadem 1989. Jejich opakované návraty představují jedno z největších varování v dlouhých dějinách VUT.

JOSEFINISMUS

Rozhodující vliv na vznik a podobu současných technických oborů v Brně mělo reformní úsilí vídeňského

dvora v časech vlády Marie Terezie, a zejména jejího syna Josefa II. Oba panovníci hodlali prostřednictvím nově zřízených vzdělávacích ústavů vytvořit novou osvícenskou elitu, která měla ve službách státu přenést monarchii do moderní doby. Zvláštní pozornosti dvora se těšily technické disciplíny, z nichž mělo podle francouzského vzoru vzejít nové povolání – civilní inženýr, schopný uchopit a racionalizovat veřejný prostor státu. Tito inženýři měli v osvícenské říši vybudovat systém komunikací, regulovat vodní toky, zavádět do měst nejmodernější hygienická opatření, uvádět do praxe nejnovější vědecké poznatky, dohlížet na podobu architektury, případně navrhovat státní a erární budovy. Inženýr se stal nepostradatelnou oporou proměny země a zároveň symbolem racionality a modernity. Klíčovou podmínkou pro vznik povolání bylo vzdělání. V roce 1778 se z Olomouce do Brna přesunula univerzita a s ní také inženýrská akademie, která zde poté fungovala. Její výuka se soustředila především na matematiku, geometrii a cvičení praktického stavitelství. Absolventi akademie se začali posléze prosazovat v nově zřízených státních a zemských úřadech, například na provinčním stavebním ředitelství či silničním ředitelství, kde se uplatnili na nejrůznějších úrovních. Řada studentů působila také ve službách zemské šlechty. Přestože se akademie během první poloviny 19. století propadla do bezvýznamnosti, položila základy pro fungování dalších technických vzdělávacích institucí, které završila činnost VUT.

KNOW-HOW

Vedle vzdělání spočívá význam technických univerzit zejména ve výzkumu a rozvoji vědních oborů. Během trvání VUT se v řadách vyučujících i studujících objevilo množství vynikajících osobností, jejichž přínos pro vědu je dodnes zcela nepochybnitelný. Na jejich činnost navazují současní vědci, kteří dosahují excelentních výsledků v tradičních technických oborech i moderních technologiích, propojujících VUT s předními vědeckými institucemi celého světa. Skvělé výsledky přináší výzkum polovodičových technologií, mikroskopie, především elektronové,

vesmírné a letecké technologie, umělé inteligence a kyberbezpečnosti nebo environmentálního inženýrství. Úspěchy univerzity vykazují také na poli architektury a výtvarného umění. Nad rámec těchto aktivit byla činnost VUT v posledních letech přirozeně rozšířena o třetí roli ekonomickou či podnikatelskou, kterou označujeme jako transfer znalostí, a univerzita je tak otevřena spolupráci s komerčním sektorem a veřejnými organizacemi s důrazem na oborové zaměření a aktuálně palčivá témata. V souvislosti s Green Dealem je to například elektromobilita, dále akumulátory a baterie, cirkulární ekonomika, vodík a vodíkové technologie, hospodaření s odpady nebo vývoj nových materiálů. Výsledky vědy a výzkumu v podobě patentů a užitečných a průmyslových vzorů jsou duševním vlastnictvím, které je na VUT chráněno.

LITERATURA

První publikace vydala česká vysoká škola technická v Brně ještě před založením nové školní budovy v ulici Veveří. Byla jimi skripta profesora Vladimíra Lista doplněná litografiemi, která vyšla pod názvy *Stejnoseměrné stroje*, *Alternátory*, *Transformátory* či *Elektrická zařízení*. Odborné publikace a vědecké studie akademických pracovníků s mezinárodním impaktem dodnes tvoří – vedle samotné výuky – základ univerzitní práce.

Jejich příspěvky se objevují v databázi Web of Science, která sleduje citovanost vědeckých článků a pravidelně aktualizuje bibliografické údaje. Bylo by nespravedlivé opomenout doslova kilometry závěrečných prací studentů uložených v Archivu VUT. Vydavatelskou činností na

VUT zajišťuje od roku 1996 zejména Nakladatelství VUTIUM. K jeho nejúspěšnějším titulům patří vysokoškolské učebnice, odborná literatura i knihy o umění a architektuře. Řada publikací vydaných Nakladatelstvím VUTIUM získala ocenění za odbornou úroveň nebo grafické zpracování. K nejvýznamnějším patří Cena Josefa Hlávky a opakované ocenění v soutěži Nejkrásnější česká kniha roku. V roce 2023 se na Podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě dostalo uznání knize Michala Konečného *Apollo a Marsyas. Příběh umění na Moravě*.

MOBILITA

Vzhledem k velikosti habsburské monarchie a jejím několika intelektuálním centřům představovala mobilita vědeckých pracovníků a studentů od 18. století nedílnou součástí technického vzdělání ve střední Evropě. Zvláště patrná je tato skutečnost v životních osudech osobností německé techniky, pro které představovalo Brno jen přestupní stanicí v mnohdy dramatických kariérách, ovlivněných složitými dějinami 20. století. V důsledku totalitních režimů a s nimi spojených politických, sociálních či rasových nenávistí skončili mnozí cenění odborníci, architekti a vědci na nejrůznějších místech po celém světě. S mobilitou souvisejí také vědecké kontakty se zahraničím, udržované na české brněnské technice už od dob první republiky. Historické vztahy s univerzitami a vědeckými institucemi nejlépe dokládají čestné doktoráty, udělené akademikům z Francie, a spolupráce s vědci z Belgie a Jugoslávie, provázená zejména osobními přátelstvími některých vyučujících. V druhé polovině 20. století se mezinárodní spolupráce univerzity omezila z politických důvodů zejména na státy východního bloku, přestože někteří vědci nepřestali udržovat vztahy s kolegy na druhé straně železné opony. Právě oni se po listopadu 1989 stali vůdčími osobnostmi univerzity a její vědy. V současnosti zajišťují mobilitu univerzity rozsáhlá partnerství s technickými univerzitami po celém světě, mezi které VUT neodlučitelně patří. Stěžejním poradním orgánem je Mezinárodní vědecká rada VUT

a vztahů se zahraničím využívá i podstatná část studujících v rámci projektu Erasmus+.

NOVÁTOR

Každý novátor, který na české vysoké škole technické a později na VUT prosazoval změny, nové myšlenky i mimořádné objevy, je trvale zapsaný do dějin instituce. Novátorkami a novátory byli vždy ženy a muži, kteří kromě vynikajících vědeckých výsledků oplývali pevnými morálními postoji a cítem pro demokracii a svobodu, což se v minulosti často projevovalo v jejich vynuceném odchodu. V současnosti VUT dosahuje excelentních výsledků nejen v tradičních technických oborech, ale také v oblastech, které souvisejí s technologiemi budoucnosti a které jsou zmíněny již pod heslem know-how. Díky zastoupení výtvarných oborů, architektury a designu propojuje univerzita technický a umělecký svět, a rozvíjí tak unikátním způsobem kreativitu v technickém výzkumu a vzdělávání. Výjimečným vynálezům, které jsou průmyslově využitelné, se přidělují patenty.

OTEVŘENOST

Mladé univerzity, které vznikaly od 19. století také v menších městech habsburské monarchie, měly od svých začátků otevřenost doslova v genetickém kódu. Česká technika nebyla výjimkou. Aby mohla vůbec vzniknout, do Brna se musela přistěhovat většina pedagogů, působících do té doby na jiných vzdělávacích ústavech celé říše. Podobně tomu bylo také se studenty, kteří na univerzitu přicházeli ze všech koutů republiky. V druhé polovině 20. století se v jejich řadách začali objevovat i studenti ze zahraničí, v tomto období pocházející výhradně ze „spřátelených“ zemí. V časech svobody je otevřenost jedním z pilířů identity VUT. Univerzita je zapojena do několika mezinárodních výzkumných projektů, je členem významných mezinárodních odborných sdružení a podporuje mezinárodní mobilitu studentů i akademických pracovníků. Ze zahraničí pochází téměř čtvrtina studujících, stále častěji je možné se setkávat se zahraničními vyučujícími, pro které rozvinulo VUT služby Welcome Service. Fakulty napříč

univerzitou nabízejí akreditované studijní programy v angličtině včetně programů celoživotního vzdělávání. Akademičtí pracovníci využívají mobilitu a stáží k získávání poznatků přispívajících k rozvoji výzkumné a publikační činnosti, k prezentaci výsledků, podpoře společných vědeckých projektů i k přípravě a rozvoji společných studijních programů. Studující se mohou vzdělávat v joint-degree a double-degree programech, kde tráví část studia v zahraničí a po úspěšném absolvování získají dva diplomy, z mateřské i zahraniční partnerské školy. Otevřenost však nespočívá pouze v mezinárodních vztazích. VUT podporuje rovné příležitosti, názorovou pluralitu, přijímá všechny demokratické politické postoje, a naopak odmítá jakoukoli diskriminaci. Pro zajištění a ochranu těchto hodnot je na VUT od roku 2023 zřízena funkce koordinátorky pro sociální bezpečí (ombudsperson).

PARTICIPACE

Participace, vycházející z potřeby otevřeně vyjadřovat názory a ovlivňovat směřování VUT, představuje stejně jako otevřenost jeden ze základních stavebních kamenů celé instituce. Fungování univerzity je ovlivňováno názory strategických partnerů, jejichž zástupci zasedají ve vědeckých radách, případně na diskusních fórech otevřených i subjektům mimo akademickou sféru.

Pro budoucnost většiny vědních oborů je nezbytná i široce pojatá participace s orgány státu, průmyslovými odvětvími a zahraničními či mezinárodními institucemi. V souladu s dlouhodobou tradicí je pro univerzitu zcela nezbytná i participace vnitřní, opřená o diskusi

s akademickými pracovníky a studenty. Jejich důležité podněty vycházejí zejména z činnosti Studentské komory a Akademického senátu a jsou nedílnou součástí rozhodování vedení univerzity. Nelze nezmínit participaci VUT na veřejném dění a pomoc univerzity v krizových okamžicích, které přinesla koronavirová pandemie nebo uprchlická vlna po vypuknutí války na Ukrajině. Tak jako vždy v minulosti představuje podpora participace a otevřenost názorů jeden z nejlepších ukazatelů dobré kondice univerzity a jejího rozvoje.

REKTOŘI

Za sto dvacet pět let trvání české technické univerzity v Brně a poté VUT se v jejich čele vystřídalo padesát čtyři rektorů v šedesáti jednom funkčním období. Jmenování, působení a odkaz rektorů vždy úzce souvisely se stavem společnosti a fungováním státu, což se mnohdy projevovalo na jejich rychlém odvolání, ale i na opakovaném potvrzování ve funkci. Prvním rektorem univerzity byl císařem Františkem Josefem I. jmenován matematik Karel Zahradník, který do Brna přišel z univerzity v Záhřebu. K osobnostem, které vedly univerzitu v časech monarchie, patřil vedle profesora Zahradníka také architekt nejstarší univerzitní budovy v ulici Veveří Josef Bertl, významný architekt Karel Hugo Kepka či profesor Vladimír List. Prvním rektorem univerzity po vzniku Československa byl strojní inženýr a dlouholetý děkan odboru strojního inženýrství a elektroinženýrství Karel Ryska, následovaný dalšími vynikajícími vědci a odborníky, mimo jiné architektem Vladimírem Fischerem, matematikem Karlem Čuprem, profesorem chemického inženýrství Otakarem Kallaunerem či architektem Jaroslavem Syřištěm, který se v září 1945 ujal funkce i po svém návratu z nacistických věznic. Obdobím vzestupů a pádů se stala zejména doba komunistické totality, kdy v čele univerzity stanul například oddaný stoupenec stalinismu architekt Jiří Kroha. Smutnou roli v dějinách univerzity sehrál i architekt Vladimír Meduna. Jeho dvouleté rektorské období skončilo v roce 1968, aby byl roku 1970 do funkce opět povolán a následně vedl čistky

v řadách zaměstnanců univerzity. V období normalizace zastával funkci rektora VUT v letech 1976–1985 profesor radiotechniky František Kouřil. Po listopadu 1989 byl prvním rektorem profesor Arnošt Hönic, vystřídaný profesorem mechaniky Emanuele Ondráčkem. Jím začala řada rektorů, kteří provedli univerzitu obdobím posledních desetiletí, na jejímž konci stojí současný rektor Ladislav Janíček.

SAPERE AUDE

Jedním z oficiálních symbolů VUT je latinské heslo Sapere aude – Odvažuj se být moudrým. Tuto myšlenku použil poprvé římský básník Quintus Horatius Flaccus, od kterého ji převzaly další velké osobnosti evropského myšlení, zejména pak filozof Immanuel Kant. Horatiovo rčení se stalo roku 1784 součástí jeho odpovědi na otázku, co je osvícenství. Kant definoval zásadní myšlenkový proud 18. století jako osvobození lidí od jejich vlastní nezralosti, s níž starobylé sdělení Sapere aude nerozlučně souvisí. Kritické myšlení, otevřené přijímání jiných názorů či poznatků a touha po poznání jsou pro současnou identitu univerzity stejně aktuální jako v antickém Římě či osvětské Evropě.

TECHNICKÉ VZDĚLÁNÍ

Vznik technických univerzit v 18. a 19. století souvisel s urychlenou proměnou světa a silným vlivem nejrůznějších průmyslových odvětví na vývoj celého lidstva. Civilní inženýr se stal pro osvícenské elity nositelem racionality, pokroku, modernity a optimistických vizí. Význam této profese přetrvával do současnosti. Rychlý rozvoj moderních technologií, které jsou zjevným symbolem naší přítomnosti, je s technikou spjat pevně jako s žádným jiným oborem. Z dnešních technických univerzit vychází většina odborníků všech průmyslových odvětví, kteří rozvíjejí jejich inovace a vytvářejí konkurenční potenciál. S ohledem na význam průmyslu pro český stát představují jednu z nejdůležitějších částí naší společnosti. Technické vzdělání je stejně důležité jako v době svého vzniku. Jeho podpora, stejně jako

propojení technického vzdělání s dalšími vědními obory tak představují klíčovou investici do naší budoucnosti.

UNIVERZITA NYNÍ

Vysoké učení technické v Brně je v současnosti čtvrtá největší univerzita a druhá největší plnooborová technická univerzita v České republice. Podle posledních statistických dat z roku 2022 nabízel na osmi fakultách 350 studijních oborů a 177 kurzů celoživotního vzdělávání. Univerzitu navštěvovalo 17 505 studentů v akreditovaných studijních programech a 214 studentů samoplátců. Ve stejném roce bylo na VUT přijato 8 172 studujících, které vzdělávalo a ve studiu podporovalo 3 620 akademických, vědeckých a ostatních pracovníků. Téměř 25 procent studentů pochází ze zahraničí, takže VUT naplňuje podstatu mezinárodní univerzity. Zahraniční stáže absolvovalo 517 studentek a studentů a 221 akademických pracovníků a pracovníků. V devíti univerzitních knihovnách je uloženo téměř 217 000 knih.

VIZE

Představy o tom, co se skrývá za horizontem přítomnosti, jsou stejně důležité jako přítomnost sama. Velká období v dějinách všech univerzit jsou vždy provázena jasnými vizemi, k jejichž naplnění má velká a složitě strukturovaná instituce směřovat. Vyprázdňené fráze období totality nahradily v současnosti jasně formulované cíle, prostřednictvím kterých má VUT stanout mezi nejlepšími technickými univerzitami nejen v Evropě, ale i ve světě. Jejich pilířem je vzdělání, vycházející ze spolupráce technických, ekonomických a uměleckých oborů. Hned za ním stojí podpora a rozvoj vědy ve spolupráci se zahraničními univerzitami, institucemi a mezinárodními týmy, které určují celosvětové trendy výzkumu a dosahují na nejlepší zdroje a projekty. S tím vším souvisí otevřenost světu, projevující se zejména v nárůstu mezinárodních studijních programů posílených součinností se všemi strategickými partnery. Tyto vize může naplňovat jen silná a sebevědomá univerzita

se zaměstnanci a studujícími věnujícími se naplno nejširšímu spektru vzdělávacích, výzkumných, tvůrčích a uměleckých činností. Vytvoření co nejlepšího prostředí pro toto společné úsilí je další vizí, k jejímuž zdárnému uskutečnění je nezbytné nasazení každého z nás.

GENERACE X, Y, Z

Fungování univerzity bylo vždy založeno na spolupráci lidí nejrůznějších generací. Dělení populace na generace X, Y a Z se výrazně promítá i do vztahů akademických pracovníků se studujícími. Ke generaci X se dnes řadí podstatná část vyučujících a odborných pracovníků, kteří v mnohém navazují na práci svých předchůdců, úctyhodných žen a mužů, jejichž životy a kariéry jsou mnohdy s univerzitou svázány do současnosti. Studentky a studenti VUT pocházejí zejména z generace Y, tedy takzvaných mileniálů, a generace Z. Generace Y je zastoupena především mezi doktorandkami a doktorandy, zatímco generace Z generuje studující bakalářského a magisterského studia. Sociologická data charakterizující všechny zmiňované skupiny poukazují zejména na jejich vztah k moderním technologiím. Zatímco generace X byla první, která přišla do úzkého kontaktu s počítači, generace Z je označovaná také jako „net generation“. Tyto rozdíly, méně propastné na technických oborech, dokáže překlenout zejména otevřená komunikace, která tvoří základ vzájemné spolupráce. Sdílení společných cílů přirozeně stírá generační rozdíly, které se v takto nastaveném fungování stávají výhodou. Generace X, Y a Z tvoří jádro lidských zdrojů univerzity a podpora neustálého propojování jejich názorů, znalostí a zkušeností je pro další růst VUT zcela nezbytná.

ZANECHALI OTISK NA BRNĚNSKÉ TECHNICE

JANA FRANCHI, JANA KOŘÍNKOVÁ, JANA NOVOTNÁ

FOTO ARCHIV VUT, ARCHIV AV ČR, LITERÁRNÍ ARCHIV PNP, ARCHIV NAKLADATELSTVÍ VUTIUM A ARCHIVY NIKOLA TESLA MUSEUM V BĚLEHRADU, ENCYKLOPEDIA PRAHY 2, ROBERT MUSIL LITERATUR MUSEUM

Salomon Mayer von Rothschild (1774–1855)

Představitel významné německé a později vídeňské bankovní a podnikatelské rodiny židovského původu, povýšené do šlechtického stavu svobodných pánů. Jeho podnikatelské aktivity se soustředily také na Moravu a rakouskou část Slezska, zejména na budování Severní dráhy císaře Ferdinanda, horní podnikání a Vítkovické železárny. Spolu se svými poradci byl také duchovním otcem a organizátorem první železniční dráhy s parním provozem ve střední Evropě, významným akcionářem transportní společnosti Rakouský Lloyd nebo organizátorem evropského monopolu na obchod se rtuť. V roce 1847 založil nadaci na podporu budoucí vysoké školy technické pro Moravu a Slezsko v Brně, a to z vděčnosti za císařské povolení, které mu, navzdory jeho židovskému původu, umožnilo zakoupit na Moravě pozemky pro

podnikání. Učinil tak první krok pro vznik tehdejšího technického učiliště a dnešního VUT. Salomon Rothschild byl rovněž významným sběratelem umění, zaměřoval se zejména na malíře italské renesance a francouzské malíře od renesance po baroko. Kolekci jeho obrazů získal Louvre, další díla jsou k vidění v Uměleckohistorickém muzeu ve Vídni.

Václav Robert hrabě z Kounic (1848–1913)

Český šlechtic, politik a patron brněnské české techniky se narodil v Drážďanech, po matce byl ale Čech, vedený od malička k lásce k vlasti. Práva studoval na univerzitě v Praze a později promoval ve Vídni.

V době svých vysokoškolských studií byl také mimořádným posluchačem vyšší hospodářské školy v Táboře. V roce 1883 byl zvolen poslancem Českého zemského

sněmu. V následujících letech se stal opakovaně poslancem Říšské rady, kde se vytrvale zasazoval o osmihodinovou pracovní dobu pro dělníky, rovný přístup žen ke vzdělání nebo zrovnoprávnění češtiny s němčinou na tehdejší Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze. U příležitosti svého sňatku s Josefínou Horovou v roce 1908 věnoval svůj palác na Žerotínově náměstí v Brně pro potřeby vysokoškolských studentů a založil nadaci na vybudování studentských kolejí. Česká vysoká škola technická v Brně mu v roce 1909 udělila čestný doktorát. Výstavby areálu kolejí v Brně-Žabovřeskách, které dodnes nesou jeho jméno, se však již nedožil. Stavba byla dokončena až deset let po jeho smrti podle projektu profesora české techniky, architekta Karla Huga Kepky.

Antonín Rezek (1853–1909)

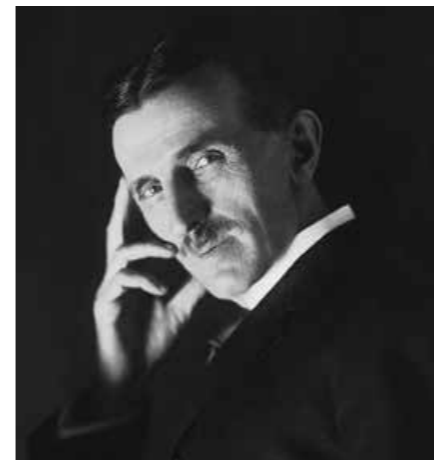
Český historik a politik vystudoval historii na filozofické fakultě v Praze. Zpočátku pracoval jako středoškolský učitel a současně přednášel jako soukromý docent rakouského dějepisu na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě, kde se stal v roce 1889 řádným profesorem rakouských dějin. Čekala ho však strmá politická kariéra. V roce 1896 byl jmenován dvorním radou pro český školský referát na ministerstvu školství a kultury, později se stal ministrem bez portfeje. V referátu měl především záležitosti týkající se českých zemí, proto dbal hlavně o rozvoj české univerzity v Praze

a velké úsilí věnoval i boji o vznik druhé české vysoké školy v Brně. Spolu s dalším českým členem vídeňské vlády Josefem Kaizlem měl zcela zásadní podíl na založení brněnské techniky. Jako historik se zabýval zejména českými politickými dějinami 16. a 17. století a dějinami českého náboženského hnutí, proto bývá označován za jednoho z pokračovatelů Františka Palackého.

Nikola Tesla (1856–1943)

Rodák z chorvatského Smiljanu srbské národnosti je považován za jednoho z nejvýznamnějších vynálezců historie. Studoval matematiku a fyziku na polytechnice ve Štýrském Hradci, poté přestoupil na Karlovu univerzitu v Praze. Působil v Budapešti, Paříži a od roku 1884 až do své smrti v USA.

Mezi jeho nejvýznamnější počiny patří objev točivého magnetického pole, který se stal později základem pro vznik asynchronního motoru, oproti tehdejším elektromotorům levnějšího a účinnějšího. Byl také velkým propagátorem a vynálezcem v oboru radiokomunikace. Jako první

na světě veřejně předvedl radio-komunikační přístroj. Jako vizionář predikoval nástup umělé inteligence. Byl propagátorem zavádění střídavého proudu. V tomto ohledu se silně střetl s Thomasem Alvou Edisonem jakožto propagátorem proudu stejnosměrného. Ve „válce proudů“ nakonec zvítězil Teslou prosazovaný koncept a střídavý proud se stal standardem pro distribuci elektrické energie. Teslu zaměstnala významná elektrotechnická firma Westinghouse, která využívala jeho myšlenky. Ještě za svého života se dočkal mnoha ocenění a vyznamenání. V roce 1936 mu udělila čestný doktorát česká technika v Praze, o rok později jej získal také na brněnské technice a v tomtéž roce obdržel i nejvyšší československé státní vyznamenání Řád bílého lva.

Josef Sumeč (1867–1934)

Elektrotechnik světové úrovně získal sice v Římě titul doktora filozofie, zájem o fyziku a elektrotechniku ho však přivedl ke studiu matematiky a fyziky na české univerzitě v Praze. Svou činnost zahájil v Darmstadtu na elektrotechnickém ústavu profesora Kittlera, později pracoval v brněnské firmě Bartelmus, Donát a spol., kde se zabýval především výpočty, výrobou a zkoušením strojů. V říjnu 1902 byl jmenován mimořádným profesorem obecné a speciální elektrotechniky na české technice v Brně, řádným profesorem se stal o pět let později. Zde pak působil celých třicet let až do roku 1932, kdy ze zdravotních důvodů požádal o penzionování. Třikrát byl děkanem odboru strojního a elektrotechnického inženýrství, v jednom akademickém roce vykonával i funkci rektora. Pozornost elektrotechnického světa

si získal několika pracemi, v nichž přímo klasicky objasnil fyzikální jevy elektrických strojů i jiných oborů elektrotechniky. Nelze opomenout jeho význam při řešení problému tzv. kruhového diagramu, jehož pomocí lze sledovat závislost elektrických veličin na zatížení stroje. Věnoval se též akustice a hudbě, zejména ladění klávesových nástrojů. Byl si blízký s Leošem Janáčkem, za jehož asistence konstruoval harmonia.

Viktor Kaplan (1876–1934)

Rakouský inženýr a vynálezce proslulé Kaplanovy turbíny. Nejprve vystudoval Technickou univerzitu ve Vídni, v roce 1903 pak v Brně nastoupil na německou techniku, kde se o deset let později stal vedoucím Katedry teorie a stavby vodních motorů. Zde také učinil většinu svých klíčových objevů. Soustavně pracoval na vylepšení již známé Francisovy turbíny, až nakonec vyvinul zcela nový typ lodního šroubu, který dodnes nese jeho jméno.

Velké množství energie věnoval nejen práci na objevu tohoto unikátního zařízení, ale především procesu jeho patentování. Více než stoletou tradici má Odbor fluidního inženýrství Viktora Kaplana na FSI VUT. Sem se také v nejbližší době přesune Kaplanova busta od sochařky Sylvie Lacinové, která se v současné době nachází před budovou FaVU VUT na nároží ulic Úvoz a Údolní. VUT dodnes udržuje přátelské kontakty s Kaplanovými potomky, především s jeho vnučkou Gerlind Weber. Viktor Kaplan podal za svůj život celkem 280 patentů v sedmadvaceti zemích světa. V roce 1926 mu byl udělen čestný doktorát na ČVUT v Praze, v roce 1934 i na brněnské německé

technice. V roce 1954 byl Viktor Kaplan oceněn medailí Rudolfa Diesela. Výročí jeho narození je od roku 1976 světovým kulturním výročím UNESCO.

Vladimír List (1877–1971)

Zakladatel a hlavní tvůrce elektrizační soustavy naší země, projektant mnoha elektráren a nadšený sportovec vystudoval pražskou techniku. Po studijním pobytu v belgickém Lutychu pracoval jako šéfinženýr u Františka Křižíka. V letech 1908–1948 působil jako řádný profesor na brněnské technice, kde vybudoval nové laboratoře a založil Ústav konstruktivní elektrotechniky. Třikrát byl zvolen děkanem, vykonával také funkci rektora. Významně se podílel i na vytváření technických norem a jejich zavedení do praxe. S jeho jménem je spojen vznik a rozvoj Československé normalizační společnosti a Elektrotechnického svazu československého, jehož byl i předsedou. Spolupodílel se rovněž na prvním projektu pražského metra podle vzoru evropských měst. Vladimír List publikoval jako autor nebo spoluautor více než 600 odborných knih, skript a článků.

Jeho publikace *Normalisace* z roku 1930 významně ovlivnila standardizaci součástek československých strojírenských a elektrotechnických výrobků. Získal několik významných ocenění doma i v cizině. Roku 1947 byl jako první z profesorů brněnské techniky promován čestným doktorem technických věd.

Robert Musil (1880–1942)

Rakouský romanopisec, dramatik a esejista, syn profesora brněnské německé techniky Alfreda Musila,

studoval na vojenských školách v Eisenstadtu a Hranicích na Moravě. V roce 1897 nastoupil studia na technické vojenské akademii ve Vídni, o rok později přešel na německou techniku do Brna, kde studia zakončil inženýrským titulem. Nastoupil do práce v technických laboratořích při univerzitě ve Stuttgartu a od roku 1903 začíná při zaměstnání studovat filozofii a psychologii v Berlíně.

Silný vliv na něj měli Friedrich Nietzsche, Fjodor Michajlovič Dostojevskij a Rainer Maria Rilke. Roku 1906 vydává Musil první román a po příznivém přijetí opouští v roce 1908 slibnou strojírenskou kariéru. Patentoval například chromatometr, tzv. *Musil'scher Farbkreisel*. Ještě v letech 1919–1920 pracoval jako poradce rakouského ministerstva vojenství, ale dále už se věnoval psaní a žurnalistice. Za první světové války bojoval na italské frontě. V roce 1916 se při návštěvě Prahy seznámil s Franzem Kafkou, mezi jeho obdivovatele náležel Thomas Mann. Je jedním z čelných představitelů modernismu. Jeho nejvýznamnějším dílem je třídílný román *Muž bez vlastnosti*. Bez zajímavosti není, že jeho povídka *Tonka* líčí příběh z jeho působení v Brně. Po záboru Rakouska hitlerovským Německem byly Musilovy knihy zakázány a Musil i s rodinou odešel do exilu do Švýcarska, kde také zemřel. Za svého života obdržel Uměleckou cenu města Vídně (1924) a Cenu Gerharta Hauptmanna (1929).

Bohumil Markalous (1882–1952)

Spisovatel, novinář, výtvarný estetik a kritik je více známý pod literárním pseudonymem Jaromír John, jež používal jako autor povídek a románů.

Po dokončení vysokoškolských studií na filozofické fakultě v Praze působil střídavě jako vyučující na středních školách. Během první světové války se aktivně zúčastnil bojů na Balkáně. Po válce se usadil v Brně a stal redaktorem brněnských *Lidových novin* a šéfredaktorem časopisu *Bytová kultura*. V roce 1924 se habilitoval na české technice v Brně, kde poté čtyři roky přednášel dějiny umění na odboru architektury a pozemního stavitelství. Na přelomu dvacátých a třicátých let působil jako šéfredaktor časopisu *Pestrý týden*. Po druhé světové válce byl jmenován profesorem a přednášel estetiku na Univerzitě Palackého v Olomouci a na brněnské JAMU. Pod svým skutečným jménem zveřejňoval výtvarné kritiky, úvahy o estetické výchově a estetické studii, zabýval se lidovou slovesností a folklorem. Mezi jeho nejznámější díla patří sbírky povídek *Večery na slavníku*, *Tabatěrka* nebo román *Moudrý Engelbert*.

V roce 1929 se zasloužil o vydání prvního českého překladu knihy Adolfa Loose *Řeči do prázdna*, která obsahuje slavnou stať *Ornament a zločin*.

Jiří Kroha (1893–1974)

Architekt, malíř, sochař, designér a představitel české moderní meziválečné avantgardy. Po maturitě byl na pražské technice přijat ke studiu architektury, které úspěšně ukončil v roce 1918. O sedm let později byl již jmenován mimořádným profesorem architektury na české technice v Brně, v roce 1930 se stal profesorem řádným, v letech 1930–1931 pak děkanem odboru architektury a pozemního stavitelství. V Brně se zapojil do budování stálého

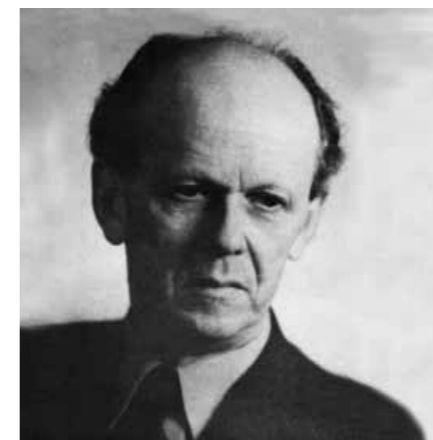
zemského výstaviště (dnes BVV): v roce 1928 se stal autorem centrální expozice vědy, kultury a školství Člověk a jeho rod na *Výstavě soudobé kultury ČSR*. V letech 1932–1933 pod jeho vedením na fakultě architektury vznikl slavný *Sociologický fragment bydlení*. Pro svou komunistickou orientaci byl v roce 1934 dočasně suspendován z místa vysokoškolského učitele, v roce 1939 byl z důvodu společenské angažovanosti zatčen gestapem a poté vězněn v koncentračních táborech.

Po druhé světové válce se vrátil na brněnskou techniku, aby se stal děkanem odboru architektury a pozemního stavitelství a poté stanul v čele univerzity jako její rektor. Byl mu zřízen Mistrovský ateliér národního umělce, kde vznikla řada návrhů bytových souborů i propagandistické výstavní instalace. Prosazování tzv. pokrokových myšlenek se ale nakonec obrátilo proti němu. Fakultní organizací KSČ byl přinucen vystěhovat se z kabinetu a od října 1953 byl přeložen na ČVUT v Praze. Ateliér byl rozpuštěn roku 1956. Jiří Kroha byl všestranný umělec, působil i jako scénický výtvarník a návrhář užitkových předmětů a nábytku. V roce 1970 mu VUT udělilo čestný doktorát.

Bohuslav Fuchs (1895–1972)

Český architekt a urbanista vystudoval architekturu na Akademii výtvarných umění v Praze pod vedením Jana Kotěry. Po absolutoriu nejprve nastoupil jako úředník na stavební úřad v Brně, v roce 1929 si otevřel vlastní projekční kancelář. Je autorem celé řady funkcionalistických veřejných budov, rodinných domů a vil. Společně se svojí ženou

se realizoval také v oblasti užitého umění. Po druhé světové válce přednášel urbanismus na brněnské technice, kde byl později jmenován řádným profesorem a celkem třikrát vykonával funkci děkana Fakulty architektury a pozemního stavitelství. V padesátých letech se nevyhnul perzekucím ze strany totalitního režimu, a nakonec byl z politických důvodů nucen školu opustit. Jeho tvorba v oblasti moderní architektury a urbanismu je dodnes vysoce ceněna. Bohuslav Fuchs se dočkal celosvětového uznání, byl čestným zahraničním korespondentem Královského institutu britských architektů. Získal řadu prestižních ocenění, v roce 1969 se stal laureátem Ceny Johanna Gottfrieda von Herdera, doma se mu dostalo Pocty České komory architektů za rok 2015.

Otto Wichterle (1913–1998)

Světově proslulý český vědec a vynálezce vystudoval chemii na české technice v Praze a poté se zapsal na Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy, kde složil rigorózní zkoušky z biologie a lékařské chemie. Od roku 1940 byl zaměstnán v Baťově výzkumném ústavu ve Zlíně a v roce 1945 se vrátil na pražskou techniku, kde se habilitoval pro obor organická chemie. O rok později se ve stejném oboru habilitoval i na VUT v Brně, kde na chemickém odboru přednášel *Vybrané stati z organické chemie*. V roce 1949 podala univerzita návrh na jeho jmenování mimořádným profesorem obecné organické chemie. Ve stejné době byl jmenován profesorem pro obor technologie umělých hmot na pražské technice, kde se začal zabývat syntézou síťovaných hydrofilních gelů. Psal skripta pro organickou i anorganickou chemii, která svým pojetím

předbílala dobu a která vylepšoval až do roku 1958, kdy byl z politických důvodů propuštěn z vysokých škol. Útočiště našel na ČSAV, kde vedl nově vzniklý Ústav makromolekulární chemie. První kontaktní čočky, které nedráždily oči, odlil na stavebnici Merkur. Po roce 1968 byl vzhledem ke svým občanským postojům zbaven všech vedoucích postů. Wichterle byl členem mezinárodních společností, držitelem řady zahraničních cen a čestným doktorem zahraničních univerzit. Je autorem více než dvou set odborných publikací a více než 150 vynálezů a patentů.

V letech 1990–1992 byl předsedou ČSAV. Od roku 1993 nese jeho jméno jedna z planetek Sluneční soustavy.

Jan Rajlich st. (1920–2016)

Malíř, grafik, designér, scénograf a publicista vystudoval Baťovu Školu umění ve Zlíně. Nejprve působil jako malíř-krajinář, ale později se naplno začal věnovat grafickému designu, ve kterém dosáhl světového věhlasu. Patřil mezi průkopníky orientační grafiky a jednotného vizuálního stylu v Československu, navrhl kolem tří set plakátů. Ludvík Kundera mu věnoval báseň *Chvála plakátu*. Rajlich má na svém kontě na 150 typografických úprav publikací, veletržní a výstavní grafiku, informační systémy a stovky tiskovin, symbolů a značek. Podílel se také na vývoji technologie art protispojovací umění malby s technologií netkaných textilií. V 60. letech založil multidisciplinární uměleckou asociaci s názvem Sdružení Q. Zřejmě nejprestižnější bylo Rajlichovo členství ve výběrovém klubu Alliance Graphique Internationale. V roce 1963 inicioval založení mezinárodních výstav

Bienále užité grafiky Brno a stal se předsedou jeho organizačního výboru, kterým zůstal až do roku 1992. Bienále Brno bylo v celosvětovém měřítku první výstavou svého druhu a Rajlich tak doslova dostal Brno zpoza železné opony na mapu světa. V 80. letech přednášel na VUT grafický design a aplikovanou sémiotiku v postgraduálních kurzech.

V roce 1992 stál u zrodu Fakulty výtvarných umění, kde se následně stal prvním vedoucím Ateliéru designu vizuálních komunikací, pozdějšího Ateliéru grafického designu.

Armin Delong (1925–2017)

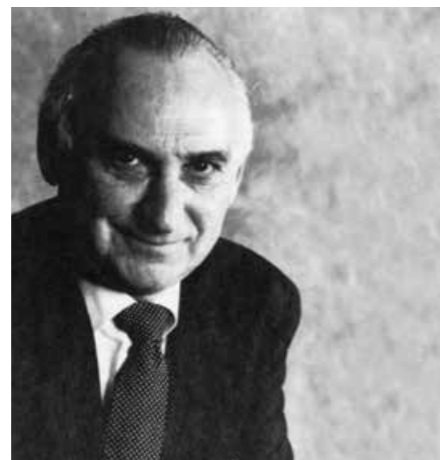
Světově proslulý fyzik a zakladatel elektronové mikroskopie začal po druhé světové válce studovat na tehdejší České vysoké škole technické Dra Edvarda Beneše a posléze zde působil jako pomocná vědecká síla a asistent profesora Aleše Bláhy. Jeho práce byla úzce spojena s Ústavem teoretické a experimentální elektrotechniky elektrofakulty VUT, kde se svými kolegy uvedl do chodu vůbec první elektronový mikroskop v tehdejší Československu.

Za svůj prototyp mikroskopu BS242 pak dostal v roce 1958 na světové výstavě EXPO v Bruselu zlatou medaili. V letech 1961–1990 zastával pozici ředitele Ústavu přístrojové techniky na Československé akademii věd a v letech 1967–1971 působil jako externí vedoucí Katedry fyziky pevné fáze na Přírodovědecké fakultě dnešní Masarykovy univerzity. Po revoluci se stal Delong místopředsedou vlády České a Slovenské Federativní republiky pro vědeckotechnický rozvoj. V roce 2005 obdržel ocenění Česká hlava, o deset let později získal medaili Za zásluhy za celoživotní práci. V roce 2014 od VUT obdržel čestný doktorát.

Sir Frank Lampl (1926–2011)

Český a anglický manažer se narodil jako syn moravského velkostatkáře. Během německé okupace byl vězněn v Terezíně a dalších dvou koncentračních táborech. Po válce začal studovat na Vysoké škole zemědělské v Brně, pro svůj buržoazní původ byl ale po únoru 1948 ze studií vyloučen a v 50. letech jako politický vězeň odeslán na nucené práce do uranových dolů v Jáchymově. Po propuštění vystudoval večerní průmyslovku a stal se ředitelem opavského závodu Pozemních staveb Ostrava.

Po sovětské okupaci v roce 1968 emigroval do Velké Británie, kde se vypracoval na post generálního ředitele a předsedy správní rady jedné z největších stavebních firem světa Bovis Construction Group. V roce 1990 mu britská královna Alžběta II. udělila řád rytíře a titul sir za zásluhy o britský průmysl. Král Karel III. (tehdejší princ Charles)

a Václav Havel jej jmenovali předsedou nadace Prague Heritage Fund, která měla za cíl zrekonstruovat a obnovit zahrady Pražského hradu, kostel sv. Anny a sochy na Karlově mostě. V 90. letech stál u zrodu brněnského Technologického parku. V roce 1993 mu VUT udělilo čestný doktorát v oboru ekonomika a řízení stavebnictví.

Vladimír Preclík (1929–2008)

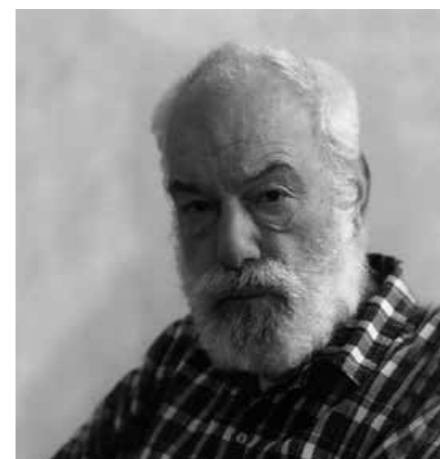
Původně vyučený řezbář, poté sochař, malíř, spisovatel a dlouholetý předseda Spolku výtvarných umělců Mánes absolvoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze.

Jako jediný z českých výtvarníků byl pozván k účasti na mezinárodní expozici umělců 20. století při EXPO 67 v Montrealu. Jeho nejoblíbenějším materiálem bylo dřevo, věnoval se však i kameni. K Preclíkovým nejvýznamnějším aktivitám pro Brno patří jeho činnost na Fakultě architektury VUT, kde působil jako profesor a vedoucí Ústavu výtvarného umění. V roce 1992 pak stál spolu s Ivanem Rullerem u založení Fakulty výtvarných umění VUT, kterou také jako její první děkan v letech 1993–1997 vedl. Vladimír Preclík byl známý i svou literární činností; jeho intenzivní přátelství s Miroslavem Horníčkem a Iljou Hurníkem se zhmotnilo v literární spolupráci na knize *Trojhlas* (1986). Preclík organizoval Mezinárodní sochařská sympozia v Hořicích, v Deštném a na Orlíku. Mezi jeho známé práce patří cyklus portrétů *Česká avantgarda*. V roce 1998 mu byla udělena Cena města Brna za celoživotní dílo v oboru výtvarné umění a za významný přínos brněnskému vysokému školství.

Otakar Diblík (1929–1999)

Legendární designér, který výrazně ovlivnil vzhled českých dopravních prostředků, v roce 1948 nastoupil ke studiu architektury na brněnské technice. Svůj talent zde rozvíjel pod vedením Bohuslava Fuchse, Antonína Kuriala, Bedřicha Rozehnal, a zejména Vincence Makovského. V roce 1956 začal v Karose ve Vysokém Mýtě pracovat na tvarování karoserie autobusů řady RTO. O dva roky později vytvořil luxusní a velmi úspěšnou verzi této řady pro výstavu EXPO 58 v Bruselu; nezapomenutelný je i jeho design karavanu Dingo. Spolupracoval rovněž s Tatrou Kopřivnic, pro podnik Škoda Plzeň pak navrhl tvarování karoserie elektrické lokomotivy 230 s laminátovými čely, pro Zetor vytvaroval karoserii traktoru Zetor Crystal. Janáčkovovo divadlo v Brně, které se veřejnosti otevřelo v roce 1965, umělecky obohatil o kování, kliky a madla z bronzu; podílel se také na vývoji tiskařských strojů pro Adamovské strojírný.

Roku 1968 odešel z Československa a přijal místo u milánské firmy Bonetto, kde se stal v roce 1983 šéfdesignérem. Do Československa se vrátil o sedm let později, aby se stal vedoucím Ateliéru designu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. V roce 2022 byl uveden do síně slávy Cen Czech Grand Design.

Radek Pilař (1931–1993)

Malíř, grafik a ilustrátor vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze u profesora Vlastimila Rady. Po zahraniční cestě do Paříže v roce 1963 začal vytvářet první pop-artem ovlivněné filmové experimenty a nastoupil jako ilustrátor do Státního

nakladatelství dětské knihy. V roce 1965 byla poprvé uvedena jeho legendární znělka Večerníčku, o rok později spolupracoval s Václavem Čtvrtkem na kresleném seriálu *O Rumcajsovi*. V roce 1985 stál u založení oboru animované tvorby na pražské FAMU, o pět let později zde pak díky němu vznikl obor videa a intermediální formy.

Na výzvu tehdejšího děkana FaVU VUT Vladimíra Preclíka zde založil a v akademickém roce 1992/1993 vedl Ateliér výtvarné elektronické a multimediální animace, předchůdce dnešního Ateliéru video. Za uměleckou činnost se mu dostalo uznání nejen v tehdejší Československu, ale například i v Mexiku. Je držitelem Ceny Hanse Christiana Andersena, která je považována za nejprestižnější mezinárodní ocenění pro autory působící v oblasti literatury pro děti a mládež.

Růžena Žertová (1932–2019)

Ačkoliv architektka a designérka od mládí inklinovala ke studiu uměleckých řemesel, bylo jí umožněno pouze přijetí ke studiu architektury na pražské Fakultě stavební ČVUT, odkud byla nucena pod politickým tlakem v roce 1952 přestoupit na Fakultu architektury a pozemního stavitelství VUT v Brně. Studium a zkušenosti nabyté v ateliéru Bedřicha Rozehnal ji s architekturou do větší míry smířila. Po absolutoriu v roce 1957 odmítla nastoupit do ostravského Stavoprojektu a po několika měsících bez zaměstnání byla přijata do brněnského Potravinoprojektu ke Zdeňku Řihákovi, odkud po rozdělení podniku přešla do Státního projektového ústavu obchodu

Brno. Zde v letech 1960–1983 vytvořila svá nejvýznamnější díla – projekty velkých obchodních domů, ve kterých dokázala spojit výtvarnou intuici a cit pro materiál se schopností racionálního provozního řešení. K jejím nejznámějším realizacím patří obchodní dům Prior v Pardubicích, který se pro své jedinečné tvarové i materiálové řešení trvale zapsal do dějin architektury, obchodní dům Labe v Ústí nad Labem nebo obchodní dům v Košicích, který sloužil jako vzor pro obdobné stavby v socialistickém Československu. Mimořádné řešení přinesla rovněž její neuskutečněná studie Prioru v Jihlavě. Později se věnovala především tvorbě interiérů, originálních svítidel, šperků a oděvních doplňků, navrhovala také obytné stavby.

Všechny své talenty a řemesla uplatnila při stavbě vlastního rodinného domu v Brně. V roce 2009 jí byla udělena Zlatá medaile VUT, v roce 2013 obdržela Cenu města Brna. O pět let později si převzala Cenu Ministerstva kultury za dlouhodobé umělecké zásluhy v architektuře a ve stejném roce jí byla udělena Cena Jože Plečnika.

HISTORIE STUDIA ŽEN NA BRNĚNSKÉ TECHNICE

Od doby, kdy mohly být ženy na české technice v Brně zapsány jako řádné posluchačky, uplynulo 105 let.

ALŽBĚTA BLATNÁ / FOTO ARCHIV VUT A ARCHIV TOMÁŠE NEBESKÉHO, VNUKA SLÁVKY VULETIČ-DONÁTOVÉ

V roli hospitantek se ovšem s ženami na brněnské technice můžeme setkat, byť ve velmi omezeném počtu, od samotného založení školy. Již v prvním roce existence techniky máme doloženo, že Eliška Kozlová (nar. 1866) a Ludmila Šebestová (nar. 1872) si zapsaly kreslení u Hanuše Schwaigra. Obě dámy byly povoláním učitelky a chtěly jako mimořádné posluchačky navštěvovat jeden předmět, což jim ovšem nebylo ministerstvem povoleno, takže je u jejich jmen připsána poznámka, že

mohou přednášky navštěvovat jen jako „hosté“. Označení host neopravňovalo k tomu, aby z předmětu mohly skládat zkoušku, nebo aby alespoň získaly vysvědčení o navštěvování daných přednášek. Se souhlasem vyučujícího mohly do výuky pouze docházet. Eliška Kozlová k tomu ve svém vzpomínkovém příspěvku *Jak jsme ve Vesně žili a pracovali* poznamenává: *Po zřízení české techniky bylo dvěma učitelkám povoleno, aby navštěvovaly jako hosté (!) hodiny kreslení u prof. Schwaigra;*

první studenti je přivítali kolegiálně, ale již v druhém roce chystali se posluchači prvního ročníku, že vypudí „vetřelkyně“. Ovšem k tomu nedošlo, ale přibýlo ještě prof. Schwaigrovi dam-neučitelék.

Před rokem 1918 bylo ženám umožněno navštěvovat neinženýrský kurz Státního účetnictví v rozsahu pět hodin týdně, který se na technice vyučoval. Do něj se od školního roku 1909/1910 zapsalo několik studentek už se statusem mimořádných posluchaček. Kurz se na české technice v Brně vyučoval do konce 20. let, naposledy je v programu ČVŠT v Brně uveden ve školním roce 1929/1930. Celkem si tento kurz zapsalo přibližně 160 žen. Některé ženy si k tomuto předmětu volily ještě například jazyky a těsnopis, ale těch nebylo mnoho. Ve válečných letech se postupně začínáme setkávat i s ženami, které jako mimořádné posluchačky studovaly vyloženě technické předměty.

Zásadním přelomem pak byl školní rok 1918/1919, kdy se ženy mohly začít zapisovat ke studiu jako řádné posluchačky. Prvními zapsanými byly: Marie Haičmanová, Miloslava Javůrková-Donátová, Marie Jůvová, Miroslava Radičová, Karla Sumcová, Štěpánka Utíkalová a Anežka Zichová. Poslední dvě jmenované

Dynamická restaurace, přesnídávka u kolegy Zapletala v hydromechanice

začaly se studiem na vysoké škole už před rokem 1918 jako mimořádné posluchačky. Kromě Miroslavy Radičové dokončily všechny výše jmenované dámy úspěšně svá studia a staly se inženýrkami.

Miroslava Radičová byla dcera známého chorvatského politika Štěpána Radiče, na kterého byl v roce 1928 spáchán atentát. V roce 1921 se v Brně provdala za Ing. Augustina Košutiče, budoucího chorvatského politika, který tehdy na české brněnské technice studoval a zastával místo asistenta. V prosinci 1921 Augustin Košutič úspěšně dokončil studia a poté se vrátil do své vlasti, kde se vrhl na politickou dráhu. Dá se předpokládat, že ho mladá manželka následovala, takže její studium chemického inženýrství zůstalo nedokončené. Nicméně její případ ilustruje docela častý jev. Pokud se ženy studující na technice v Brně vdávaly, velice často si vybíraly muže z řad svých kolegů a spolužáků. To se z prvních absolventek týká například i Miloslavy Javůrkové-Donátové (podruhé provdané Vuletič-Donátové) nebo Karly Sumcové (provdané Zikanové), dcery profesora Sumce. Taktéž Anežka

Zichová (provdaná Václavíková) se vdala za kolegu z techniky, s kterým pak provozovala autoškolu. Bohužel ne u všech našich absolventek je nám v současné době detailněji znám jejich další osud.

V roce 1923 máme na české technice v Brně doloženy první inženýrky – tři na odboru chemického inženýrství

a dvě v oddělení elektroinženýrství. Druhou státní zkoušku na chemickém odboru složily dne 8. května 1923 Marie Haičmanová a Věra Hanáková. V červnu k úspěšným absolventkám chemického odboru přibyla Irena Löwy, která začala chemii studovat na německé technice. Studium elektroinženýrství v témže roce úspěšně dokončila

Studenti elektroinženýrství

Slávka Vuletič-Donátová (uprostřed) a Ludmila Hromádková s kolegy na exkurzi

DĚLAJÍ VUT DOBRÉ JMÉNO

Seznamte se s některými jmény absolventů brněnské techniky, kteří dnes VUT důstojně reprezentují na významných pozicích doma i ve světě.

SYLWIA ŘÍHOŠKOVÁ / FOTO JAN PROKOPIUS, ARCHIV NAKLADATELSTVÍ VUTIIUM, ARCHIV MŠMT, ARCHIV SPOLEČNOSTI ON SEMICONDUCTOR

PETR BRZEZINA

V roce 1988 absolvoval na Fakultě strojního inženýrství, kde již během studia působil jako stipendista v První brněnské strojírně. Tam také později nastoupil na pozici projektanta a postupně se vypracoval do vysokých manažerských funkcí, které zastával v českých i zahraničních společnostech jako ABB, Alstom General Electric nebo OHL ŽS, kde působil na pozici generálního ředitele. Všude mu bylo velkou výhodou jeho technické vzdělání. V roce 2018 dostal nabídku, která se neodmítá, a stal se prezidentem a předsedou představenstva Škody Transportation, největší skupiny zabývající se dopravním strojírenstvím ve střední a východní Evropě. V roce 2021 byl oceněn časopisem *Forbes* jako jeden z nejlepších českých generálních ředitelů roku. V únoru 2023 jej společnost Westinghouse Electric Company jmenovala prezidentem Westinghouse Česká republika.

JANA DRBOHLAVOVÁ

Absolventka fyzikální chemie na Fakultě chemické z roku 2008 dnes pracuje na dvou pracovištích – na Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií a v Jihomoravském informačním centru. Na Ústavu mikroelektroniky FEKT se podílí na projektu přípravy národního kompetenčního centra pro polovodiče, na což navazuje její práce v JIC, kde mapuje potřeby firem a připravuje je na otevřenou spolupráci v oblasti

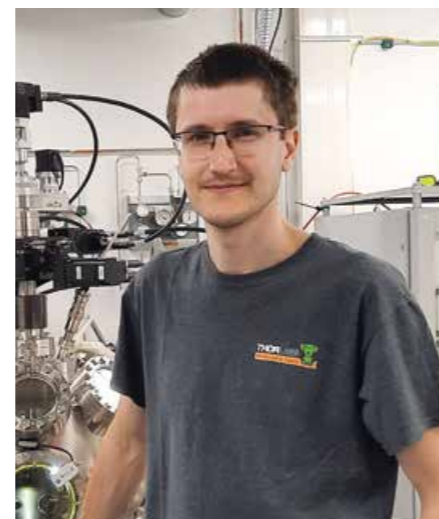

polovodičových technologií. Práce vyslaného národního experta v oblasti pokročilých materiálů v Evropské komisi v letech 2017–2023 jí přinesla bohaté zkušenosti v oblasti bezpečnosti a udržitelnosti materiálů a chemických látek a také budování důvěry občanů v technologie obsahující nanočástice, zejména prostřednictvím spolupráce s Evropskou observatoří pro nanomateriály (EUON). Patnáct let zkušeností na Ústavu mikroelektroniky jí pomohlo proniknout do sféry nanostrukturálních senzorů a biosenzorů, takže drží krok s nejnovějším vývojem zákona o čipech EU.

LUKÁŠ FLAJŠMAN

V roce 2010 započal studium fyzikálního inženýrství a nanotechnologie na Fakultě strojního inženýrství, kde mu bylo od prvního ročníku umožněno podílet se na výzkumu. Začal se zabývat interakcí světla s magnetickými materiály a toto téma ho provází dodnes. Během magisterského studia pracoval ve

světovém výzkumném institutu Néel v Grenoblu, kde získal cenné zkušenosti v oblasti nanomagnetismu, které vzápětí využil při doktorském studiu na nově vznikajícím vědeckém pracovišti CEITEC VUT. S jeho přispěním tak vzniklo v Česku zcela nové odvětví magnoniky, které se zabývalo výzkumem zapisování magnonických struktur pomocí iontového svazku. Poté mu byla nabídnuta vědecká pozice na Univerzitě Aalto ve Finsku, kde po roce získal svůj první velký grant na studium interakce magnonů a fononů. V současné době zde pokračuje výzkumem ve směru kvantového magnetismu a interakce magnonů se spinovými kvantovými paměťmi založenými na iontech erbia. Systém by měl umožnit sestavení efektivního převodníku mezi mikrovlnami a světlem, což by byla základní predispozice pro infrastrukturu kvantového internetu.

JAN HÜBNER

V roce 2001 vystudoval strukturální inženýrství na Fakultě stavební a své akademické vzdělání obohatil úspěšným absolvováním Fakulty podnikatelské v roce 2004. Po ukončení studií nastoupil do společnosti CTP, kde započal svoji pestrou cestu pracovních zkušeností v evropských společnostech. V období 2012–2017 působil na pozici Country Construction Director Poland pro společnost HB Reavis a na základě úspěšných projektů v Polsku pokračoval ve své kariéře do roku 2020 na pozici Country CEO Hungary. Stal se jedním z předních odborníků v oblasti výstavby kancelářských a industriálních objektů v CEE. Společnost CTP, která je jedním z největších developerů komerčních projektů v Evropě, opětovně využila jeho profesních zkušeností a na pozici Construction Director ČR jej momentálně využívá pro rozvoj inovativních moderních budov po celé České republice. Jedním z významných počínů je rozvoj a výstavba kancelářského komplexu Vlněna v ulici Přízové, který podstatně mění tvář jihu Brna a okolí hlavního vlakového nádraží.

PATRIK CHOVANEC

V roce 1999 vystudoval ekonomiku řízení průmyslu na Fakultě podnikatelské a nastoupil jako Senior Portfolio Manager ve společnosti BBG Finance. Během roku se vypracoval na pozici zástupce ředitele se zodpovědností za řízení a vedení společnosti a za úspěšné převzetí části podniku akvizované společností J&T Securities (Czech Republic) a jeho začlenění do struktur J&T. Zde se po devíti letech na různých manažerských postech, kde získal široké odborné a manažerské zkušenosti, stal ředitelem J&T Banka Brno, zodpovědným za kompletní setup nové pobočky, výstavbu, lidské zdroje, procesy a cash desk. Je nadšeným sběratelem současného umění a zároveň konzultantem pro investice do umění. Na Fakultě podnikatelské je členem Vědecké rady.

LUKÁŠ KINTR

Absolvent manažerské informatiky a informačního managementu na Fakultě podnikatelské z roku 2014

působí jako informatik a manažer. Již v průběhu studia se snažil získat praxi v ICT a rozvíjet znalosti a schopnosti v oblasti kybernetické bezpečnosti. V roce 2015 nastoupil jako auditor kybernetické bezpečnosti do Národního centra kybernetické bezpečnosti (NCKB), které bylo do roku 2017 součástí Národního bezpečnostního úřadu (NBÚ), později působil jako vedoucí oddělení kontroly na Národním úřadě pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB). Od září 2019 zastával pozici náměstka ředitele NÚKIB pro řízení NCKB, sekce zodpovědné za nastavení strategie zajišťování a prosazování kybernetické bezpečnosti v České republice, za činnost vládního týmu CERT (Computer Emergency Response Team), za jednání a spolupráci s národními a mezinárodními partnery nebo za provádění cvičení v oblasti kybernetické bezpečnosti. V červenci 2022 byl jmenován ředitelem NÚKIB.

JITKA RESSOVÁ

Absolventka Fakulty stavební (1993) a Fakulty architektury (1999) obhájila v roce 2012 na VŠUP v Praze doktorskou práci věnovanou rehabilitaci baťovských domků ve Zlíně, která v témže roce vyšla i knižně pod názvem *Můj baťovský domek*. Architektonickou praxi získala v Ateliéru Brno a ve studiu Transat architekti. V letech 1999–2011 působila na Katedře designu VŠUP Praha ve Zlíně jako asistentka a následně jako vedoucí katedry. V roce 2002 byla členkou zakláda-

jícího týmu kanceláře pro design a architekturu Element, která se dlouhodobě zaměřuje na rekonstrukce různých typů baťovských domků, ale i na samotnou popularizaci místní architektury a jejího dědictví.

V roce 2013 sklídila uznání jejich revitalizace Gahurova prospektu ve Zlíně, v roce 2019 byla kancelář Element nominována na ocenění Architekt roku. Od roku 2011 je Jitka Ressoová zároveň členkou spolku aArchitektura, který se zabývá popularizací a osvětou architektury ve Zlíně.

JIŘÍ ROSENFELD

V roce 1974 vystudoval strojírenskou technologii na Fakultě strojní (dnes Fakulta strojního inženýrství) a nastoupil do Slovákých strojíren jako vývojový pracovník technicko-organizačního rozvoje pro využívání NC technologií a moderních nástrojů. Během 22 let se postupně vypracoval na pozici generálního ředitele, dnes zde působí jako předseda představenstva. Během své kariéry zavedl do praxe moderní technologické procesy obrábění, svařování a povrchových úprav. Stojí za úspěšným vybudováním školicího střediska, má zásluhu na založení Akreditované laboratoře pro měření základních strojírenských a elektrotechnických veličin či výstavbě a zprovoznění Vědeckotechnického parku zaměřeného na nové strojírenské technologie. Projevil manažerské zkušenosti v oblasti akviziční činnosti, jakou byla integrace společností NH Zábřeh, MEP Postřelmov, MEP Slévárna, MEP Galvanovna, TOS Čelákovice a Krušnohorské strojírně do struktury Slovákých strojíren. Vznikl tak silný strojírenský komplex s diverzifikovanou výrobní základnou. Pravidelně přednáší na vysokých školách. Je držitelem několika ocenění, jako jsou Řád Vavřínu 2012 udělovaný Hospodářskou komorou ČR, Osobnost Zlínského kraje 2014, v roce 2016 byl finalistou soutěže EY podnikatel roku.

BRONISLAV SLOVÁK

V roce 1999 vystudoval na Fakultě chemické obor Potravinářská chemie a Biotechnologie. Doktorské studium Řízení a ekonomiky podniku absolvoval v roce 2001 na Fakultě podnikatelské a v oboru Chemie životního prostředí v roce 2003 na Fakultě chemické. Více než 22 let pracuje ve společnosti Hartmann-Rico, která je součástí skupiny Hartmann a je předním výrobcem a dodavatelem zdravotnických prostředků do nemocniční a ambulantní sféry. Zastával zde různé pozice,

posledních 15 let působí jako ředitel závodu ve Chvalkovicích a je kvalifikovanou osobou pro distribuci léčiv. Za jeho působení se závod podstatně přestavěl, z významných projektů stojí za zmínku přesun výroby medisetů z evropských závodů v Belgii a Francii spojený s rozšířením výrobních prostor a zajištění technologie sterilního balení nebo zavedení výroby jednorázových chirurgických nástrojů včetně vývoje, vyvinutí technologie a procesů spojených s jejich výrobou. Výrobu se mu podařilo navýšit na 21 milionů nástrojů ročně, takže závod je dnes jedním z největších dodavatelů tohoto sortimentu v Evropě.

JIŘÍ STRÁSKÝ

Od roku 1969, kdy absolvoval Fakultu stavební, se věnuje navrhování inženýrských staveb. Od roku 1991 je docentem v oboru Betonové stavby, o dva roky později se stal profesorem na Ústavu betonových a zděných konstrukcí FAST, kde od roku 1994 vyučuje. Titul doktora věd na Akademii věd ČR získal v roce 2006.

Je autorem řady odborných článků a knih. Jeho hlavním výzkumným tématem je vývoj a návrhy visutých a zavěšených soustav a konstrukcí z předpjatého pásu či vývoj hybridních konstrukčních soustav z oceli a betonu. Je autorem více než 150 mostních konstrukcí realizovaných po celém světě. Ve své projekční kanceláři se již více než 30 let věnuje především navrhování mostů a speciálních konstrukcí inženýrských či pozemních staveb. Projektuje silniční a dálniční estakády, železniční viadukty, městské

mosty a lávky pro pěší z nejrůznějších materiálů. Za svou práci získal mnohá ocenění, například Fritz-Schumacher Price 1991, CTU Award 2003, Prix Albert Caquot od French Association for Civil Engineering 2013, cenu Stavba roku 2022 nebo medaili MŠMT v roce 2023.

ADÉLA SVOBODOVÁ

Absolventka Fakulty výtvarných umění z roku 2005 je dnes mezinárodně oceňovanou grafickou designérkou známou svou schopností zpracovávat složitá a nesourodá témata do vizuálně strhujících publikací. Za svou práci získala celou řadu ocenění, například The Most Beautiful Swiss Books 2010 za publikaci *Atlas transformace* nebo hlavní cenu v soutěži Czech Grand Design 2021 v kategorii Grafický designér roku za grafické řešení knih *Výstava jako médium – České umění 1957–1999*, *Divadlo ulice* a katalog *Móda v modré* k výstavě o tradici českého a japonského textilu barveného indigem a budoucnosti modrotisku. Na poslední jmenované knize spolupracovala Adéla Svobodová s Terezou Hejmovou, která působí na FaVU v Ateliéru grafického designu 2. Adéla Svobodová je členkou skupiny Ládví, která se zaměřuje na umělecké aktivity ve veřejném prostoru pohybující se na pomezí umění a veřejně prospěšné činnosti. Společně s francouzskou designérkou Pauline Kerleroux založila studio Pauline & Adela.

MAREK JAN ŠTĚPÁN

V roce 1991 vystudoval specializaci Novotvar v historickém prostředí a teorie architektury na Fakultě architektury. V roce 1997 založil Atelier Štěpán se zaměřením na architekturu, veřejný prostor a design. Ve svých projektech rozvíjí archetypální pojetí architektury, zaměřuje se na projekty sakrálních staveb, novostaveb i rekonstrukcí, kterých má na svém kontě přes dvě desítky. Navrhuje i další občanské a obytné stavby, je autorem koncepce nízkonákladových mobilních freedomků. Je nositelem několika významných ocenění, například Ceny Klubu za starou Prahu 2005, Interiér roku 2017, Grand prix architektů 2020 nebo Stavba roku 2021. Kostel sv. Václava v Sazovicích, nesoucí ocenění Patria nostra, byl v roce 2017 vybrán mezi deset

nejlepších staveb světa. Věnuje se pedagogické a teoretické činnosti, je členem České komory architektů, Umělecké a liturgické komise biskupství ostravsko-opavského a správní rady Nadačního fondu Svatovítských varhan. V letech 2006–2012 pracoval jako poradce vedoucího Kanceláře prezidenta republiky ve věcech architektury.

EVA ŠTĚPÁN

Absolventku oboru Pokročilých materiálů na CEITEC VUT přilákalo před osmi lety výzkumné centrum nejen svojí reputací, ale především moderním vybavením laboratoří, možnostmi mezinárodní spolupráce i provázaností s průmyslem. Záhy po započítí studia bylo zřejmé, že pro úspěšný výzkum potřebuje zázemí laboratoří CEITEC Nano, kam jako doktorandka snadno získala přístup. Setkání s elektronickým mikroskopem se ukázalo jako rozhodující pro její budoucí kariéru. Ke konci studia se přihlásila na pozici aplikačního specialisty do vývojového oddělení divize elektronových mikroskopů v Thermo Fisher Scientific, kde většinu pracovní náplně tvořily úkoly spojené s vývojem a posouváním

možností mikroskopů. Po roce dostala příležitost nastoupit na pozici manažerky aplikačního týmu pro polovodičový průmysl. Dnes vede tým osmi lidí podílejících se na vývoji high-endových elektronových mikroskopů, které najdou uplatnění ve výzkumu, vývoji a průmyslu.

JIŘÍ TOBOLA

V roce 2007 absolvoval inženýrské studium na Fakultě informačních technologií a poté působil jako výzkumný pracovník ve sdružení CESNET, kde se účastnil řady evropských výzkumných projektů. V roce 2007 stál u zrodu společnosti Flowmon Networks, kterou nejprve rozvíjel z pozice technického ředitele, následně převzal odpovědnost za její obchodní rozvoj a poté ji tři roky vedl jako CEO.

Za jeho působení se z garážového startupu podařilo vybudovat mezinárodní společnost s působností ve 45 zemích světa. Flowmon Networks, která pomáhá firmám spravovat a zabezpečovat síťovou infrastrukturu prostřednictvím moderní technologie monitorování a analýzy chování počítačových sítí na bázi datových toků, byla v roce 2020 odkoupena americkým technologickým podnikem Kemp Technologies. Aktuálně své zkušenosti zúročuje v Jihomoravském informačním centru, kde působí jako mentor, konzultant a průvodce a je členem představenstva startupů/scaleupů. Je členem Průmyslové rady FIT.

RADEK VÁCLAVÍK

Po absolvování Fakulty elektrotechniky a komunikačních technologií

v roce 1994 nastoupil na Akademii věd ČR, kde se věnoval vývoji hardware pro nukleární tomograf. Po krátkém působení na pozici produktového inženýra ve společnosti Motorola zakotvil ve světově uznávané a úspěšné nadnárodní společnosti onsemi, která se zaměřuje na automobilové a průmyslové aplikace a urychluje aktuální změny v megatrendech, jako jsou elektrifikace aut a jejich bezpečnost, sítě pro udržitelnou energii, automatizace průmyslu, 5G a cloudová infrastruktura. Během 24 let se zde vypracoval z pozice projektového lídra na pozici ředitele vývoje nových produktů pro region střední Evropy, kde působí doposud.

MICHAL ZÁVIŠEK

V roce 2002 absolvoval biomedicínské inženýrství na Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií. Více než 18 let působí ve společnosti Honeywell, kde mimo jiné pomohl získat dva velké projekty programu Clean Aviation, které mají ambici změnit budoucnost letectví. V průběhu let se z pozice systémového inženýra vypracoval na post viceprezidenta a generálního ředitele Honeywell Technology Solutions EMEA a vede početné týmy inženýrů v České republice, Polsku, Francii a Švýcarsku. Je odpovědný za realizaci výzkumu, vývoje a aplikace programů pro regionální a globální zákazníky několika produktových řad v oblasti letectví, bezpečnosti a produktivity včetně kokpitů, letových kontrol, navigace, datových linek, vesmírných technologií, zdravotnictví, automatizace skladů, osobních ochranných pomůcek atd. Technologické centrum pod jeho vedením drží víc než stovku patentů, pracuje se zde i na projektech pro

evropské vesmírné mise. Sám je držitelem dvou patentů. Letectví se věnuje i ve volném čase, získal pilotní licenci na kluzák.

BARBORA ZENTKOVÁ A JULIA GRYSOŠ

Na Fakultě výtvarných umění absolvovaly magisterské (2014) a následně i doktorské studium (2023). V letech 2013–2017, souběžně s vlastní uměleckou praxí, společně provozovaly brněnskou galerii TVAR, kde uspořádaly více než 50 akcí, koncertů, projekcí, výstav a představení. Dnes jako mezinárodně oceňované umělecké duo žijí v Berlíně. Zaměřují se na vytváření site-specific instalací, vícevrstevnatých prostředí a performativních zvukových akcí. Jako umělecká dvojice získaly v roce 2016 Cenu Oskára Čepana pro mladé umělce a umělkyně a účastnily se řady rezidenčních uměleckých programů, například na Contextile Biennale v Guimarães, Air Futura v Praze, v berlínském Zentrum für Kunst und Urbanistik, vídeňském Museumsquartier, Residency Unlimited v New Yorku nebo PROGR Residency.

KATEŘINA ŽMOLÍKOVÁ

V roce 2016 vystudovala na Fakultě informačních technologií obor Matematické metody, v roce 2022 zde dokončila doktorské studium. Její hlavní odborností je oblast strojového učení pro vylepšení a separaci řeči se znalostí dalších úkolů, jako je rozpoznávání řeči nebo rozpoznávání řečníků a diarizování. Už jako studentka posbírala mnoho ocenění. V roce 2016 to byla Cena Zdeny Rábové, která se uděluje studentům za vynikající výsledky zvyšující prestiž školy, a ve stejném roce byla oceněna v programu Brno Ph.D. Talent s výzkumem rozpoznávání řeči s cílem vytvoření algoritmů, které automaticky extrahují obsah lidských promluv. V roce 2020 získala za svou práci v oblasti separace řeči Cenu J. Fouriera určenou doktorandům za úspěšnou výzkumnou práci v oboru počítačových věd a informatiky. V roce 2021 uspěla v mezinárodní výzvě Clarity Challenge, která se zaměřovala na vývoj uživatelsky příjemnějších naslouchátek pro lidi s poruchami sluchu. Od října 2023 pracuje na pozici AI Research Scientist ve společnosti Meta v Londýně.

HARMONOGRAM AKCÍ

19. 1. 2024
VĚDECKÁ RADA

Oslavy 125. výročí založení VUT byly zahájeny zasedáním Vědecké rady. Její běžný program byl doplněn o představení roku oslav.

9.–10. 4. 2024
NÁRODNÍ KONFERENCE TRANSFERU 2024

Jedenáctý ročník národní konference transferu, která bude zaměřená zejména na dopady legislativních změn na transferová pracoviště výzkumných organizací. Konference je pořádána pod záštitou spolku Transfera.cz.

23.–24. 4. 2024
CESAER TASK FORCE

Jednání Task Force Learning & Teaching evropské výzkumné prestižní sítě technických univerzit CESAER. Akce se zúčastní významní zástupci evropských technických vysokých škol a aktéři evropského vysokoškolského prostoru, kteří formují budoucnost technického vzdělávání. Jednání je zároveň klíčovou přípravnou akcí na nadcházející podzimní Mezinárodní konferenci k technickému vzdělávání.

6.–8. 9. 2024
FESTIVAL VĚDY A TECHNIKY

Festival vědy je tradiční každoroční akcí, jejímž cílem je přiblížit vědu

široké veřejnosti a ukázat ji jako magickou, zábavnou a překvapivou. Pro návštěvníky jsou připraveny interaktivní ukázky, které jim pomohou pochopit, v čem tkví krása vědeckého bádání.

16.–20. 9. 2024
TÝDEN SPORTU NA VUT

První týden nového akademického roku bude nabitý sportem, turnaji, závody, soutěžemi, a hlavně zábavou, které připravilo Centrum sportovních aktivit. Zapojit se mohou všichni studenti i zaměstnanci VUT.

18. 9. 2024
HUDBA Z FEKTU

Hudební festival je neodmyslitelně spjatý se začátkem zimního semestru. Na pódiu se budou

1. 10. 2024
FASTFEST

Zahájení semestru na Fakultě stavební je spojeno s hudebním festivalem FASTfest. O zábavu se postarají jak studentské kapely, tak i známí headlineři.

29. 11. 2024
SLAVNOSTNÍ VĚDECKÁ RADA

Při příležitosti slavnostního zasedání Vědecké rady VUT budou předány čestné doktoráty.

8.–11. 10. 2024
MEZINÁRODNÍ STROJÍRENSKÝ VELETRH

VUT nebude chybět ani na 65. ročníku nejvýznamnějšího průmyslového veletrhu ve střední Evropě, kde pravidelně získává Zlaté medaile. Také letos se mohou návštěvníci těšit na stánek brněnské techniky a seznámit se s posledními výsledky výzkumu vědců VUT.

21.–22. 10. 2024
MEZINÁRODNÍ KONFERENCE K TECHNICKÉMU VZDĚLÁVÁNÍ

Mezinárodní konference navazuje na aktivity a akce realizované na VUT na národní i mezinárodní úrovni usilující o podporu technického vzdělávání pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky a Evropské unie.

střídat hlavně studentské kapely, ale těšit se můžete i na známá jména. Letos bude akce připomínat také 65. výročí založení Fakulty elektrotechniky a komunikačních technologií.

19. 9. 2024
SLAVNOSTNÍ AKADEMICKÉ SHROMÁŽDĚNÍ

Slavnostní akademické shromáždění je tradičním obřadem, jehož součástí je předávání ocenění rektora VUT. Jedná se o zlaté, stříbrné a pamětní medaile, ceny rektora pro studenty a také ceny pro nejlepší pedagogy dle hodnocení studentů.

27. 9. 2024
NOC VĚDCŮ

Nejznámější popularizační akce určená pro širokou veřejnost každým rokem přiláká davy zájemců do míst, kam se běžně nedostanou. VUT otevře své laboratoře, posluchárny a další prostory a nabídne bohatý program, který si užijí i ti nejmenší.

TECHNICKÉ
VZDĚLÁVÁNÍ

125 VYSOKÉ UČENÍ
TECHNICKÉ
1899–2024 V BRNĚ

UMĚLECKÉ
VZDĚLÁVÁNÍ

APLIKOVANÝ
VÝZKUM

ZÁKLADNÍ
VÝZKUM

UMĚNÍ A UMĚLECKÝ
VÝZKUM

TVŮRČÍ ČINNOST

ŠPIČKOVÁ
INFRASTRUKTURA

1899

**125 LET ROZVÍJÍME
TECHNOLOGICKOU EXCELENCI**

www.vut.cz/125